Welstandsnota Arnhem 2015

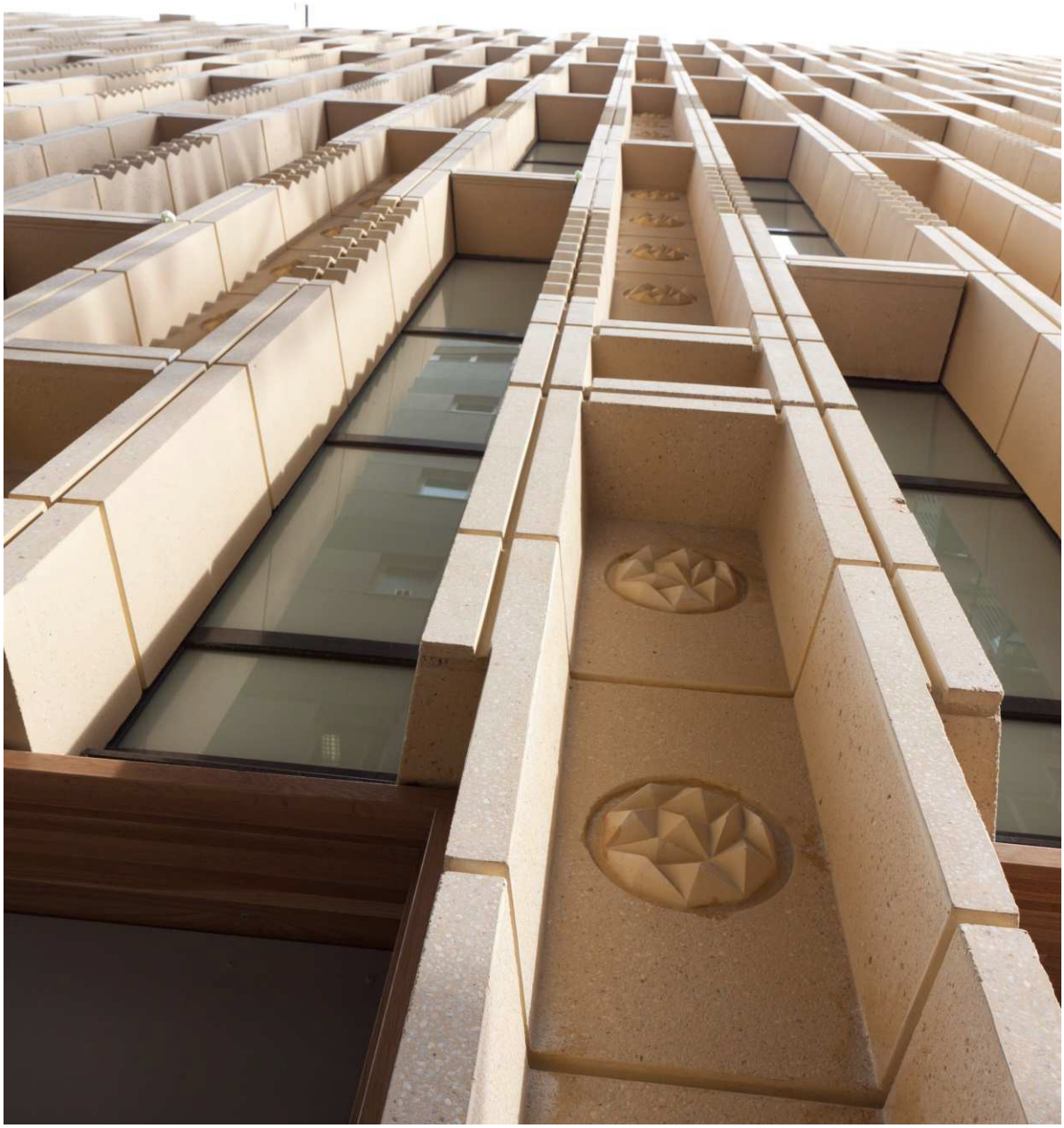

Vastgesteld door de gemeenteraad van Arnhem op 13 juli 2015

Inwerkingtreding met ingang van 1 september 2015

Inhoud

1 Inleiding 3
1.1 Waarom een welstandsnota? 3
1.2 Welstandsbeleid in Arnhem 3
1.3 Naar een modern welstandsbeleid in 2013 4
1.4 Naar een efficiënte en integrale uitvoering in 2015 5
1.5 Wijzigingen ten opzichte van de vorige nota 5
2 De welstandscriteria 6
2.1 Uitgangspunten 6
2.2 De excessenregeling 7
2.3 De algemene welstandscriteria 7
2.4 Algemene regels voor reclame 8
2.5 Gebieden zonder toets 10
2.6 Welstandscriteria in gebieden met een lichte toets 11
2.7 Welstandscriteria in gebieden met een zware toets 17
2.8 Trendsetters 22
3 Welstand in de praktijk 23
3.1 Werkwijze 23
3.2 Resultaat welstandstoets 24
3.3 Mogelijkheid tot vooroverleg 24
3.4 Welstand bij (her)ontwikkelingsopgaven 25
3.5 Optreden tegen excessen 26
3.6 Gemotiveerd afwijken van de regels 26
Bijlagen 27
I. Welstandstoets per ‘karakteristiek ruimtelijke milieu’ 27
II. Welstandsniveau per wijk 29
III. Vigerende kwaliteitsplannen 32
IV. Monumenten 34
~~IV.~~ V. Regels voor zonnepanelen op daken van beschermde monumenten en panden met zware welstandstoets 35

1 Inleiding

1.1 Waarom een welstandsnota?

Arnhem is een aantrekkelijke stad om te wonen en te verblijven. Het uiterlijk van de stad draagt daar aan bij. De gemeente wil dat zo houden.

Veranderingen in de stad gaan vaak heel geleidelijk. Door kleine bouwinitiatieven van particulieren en door grotere ontwikkelingen verandert de stad voortdurend. Het welstandsbeleid is één van de middelen waarmee de gemeente stuurt op het uiterlijk van de stad. Andere instrumenten zijn bijvoorbeeld het bestemmingsplan, erfgoedbeleid en beleid voor de openbare ruimte. Het welstandsbeleid is dus geen geïsoleerd instrument maar onderdeel van het ruimtelijke kwaliteitsbeleid van de gemeente. De Woningwet bepaalt sinds 2003 dat gemeenten die welstandstoezicht toepassen daar beleid voor moeten vaststellen. Daarom hebben we in Arnhem een Welstandsnota.

De Woningwet over gemeentelijk welstandsbeleid:

> *Het gemeentelijk beleid moet worden vastgelegd in een welstandsnota. Met de welstandsnota 'bekent de gemeente vooraf kleur' en weet de bewoner welke regels er gelden voor een bouwplan. Een welstandsnota mag niet volstaan met algemene, globaal geformuleerde criteria. Criteria moeten zo concreet en objectief mogelijk zijn en zo veel mogelijk zijn toegesneden op verschillende soorten bouwwerken. Inwoners en andere belanghebbenden moeten via een inspraakprocedure vooraf de gelegenheid hebben gekregen om te reageren op het gemeentelijke welstandsbeleid.*

Bij welstandsbeleid gaat het om de kwaliteit van de bouwplannen op zich en in relatie tot hun omgeving. We dagen initiatiefnemers uit om iets moois voor zichzelf te maken maar ook een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de stad als geheél. De kenmerken van de bestaande stad geven daar aanknopingspunten voor dus: kijk om je heen en gebruik wat je ziet als inspiratie! Hiermee kan de gemeente sturen op het uiterlijk van gebouwen en van andere bouwwerken. Zo beschermen we de bestaande kwaliteit in de stad en geven we ruimte om de stad nog beter te maken.

In de welstandsnota is alleen het welstandsbeleid vastgelegd; er vindt in deze nota geen beleidvorming plaats op aanverwante beleidsvelden voor ruimtelijke kwaliteit. Hiervoor wordt verwezen naar onder meer de structuurvisie, de erfgoednota en bestemmingsplannen.

1.2 Welstandsbeleid in Arnhem

Het doel van het Arnhemse welstandsbeleid is:

- behouden en versterken van de beeldkwaliteit
- de spelregels voor welstand duidelijk maken
- een objectieve en transparante beoordeling van bouwplannen
- een kleine en slagvaardige welstandsorganisatie

Alle wijken zijn even belangrijk en hebben allemaal hun eigen kwaliteit. In de heel Arnhem streeft de gemeente daarom naar behoud en versterking van de beeldkwaliteit. Maar daarvoor is niet overal welstandstoetsing nodig of effectief. De boodschap is: variatie in bouw waar het kan, bescherming van het karakter waar het moet. Hiermee zorgen we dat het unieke karakter van Arnhem behouden blijft.

Omdat inwoners vrijheid, vertrouwen en eigen verantwoordelijkheid verdienen, is een indeling gemaakt van de stad in drie categorieën: gebieden waar vergunningaanvragen niet op welstand worden getoetst, gebieden waar slechts licht op welstand wordt getoetst en gebieden waar zwaar wordt getoetst op welstand. Om mensen te inspireren plannen te maken die passen bij de karakteristieken van de stad is de uitnodiging: kijk naar wat er al is en gebruik de bestaande stad als inspiratie. Op de website van de gemeente zijn de criteria op adres opvraagbaar. Dit maakt het voor de initiatiefnemer eenvoudig om op te zoeken welke regels van toepassing zijn.

Gebieden zonder welstandstoets
In wijken met veel variatie in bouwstijl, in type woningen, oriëntatie van gebouwen op de openbare ruimte en dergelijke, hoeven bouwaanvragen niet meer voorgelegd te worden aan de commissie. Voorbeelden hiervan zijn gebieden met een dorps karakter (Elden), villawijken (Schaarsbergen) en wijken die gebouwd zijn tussen 1970 en 1985. Als de wetgeving zegt dat een vergunning nodig is voor (ver)bouw dan blijven altijd de regels gelden die in het bestemmingsplan staan, zoals regels over grootte, bouwhoogte e.d. Daarnaast gelden er wél voorschriften ten aanzien van reclame. Maar de keuze voor materiaal, vorm en kleur is in deze gebieden helemaal vrij. Om uitspattingen als paarse gevels te voorkomen is er een aantal excessen benoemd. In die gevallen kan daar handhavend tegen opgetreden worden, maar er is dus géén toets vooraf.

Gebieden met lichte welstandstoets
In wijken die zich kenmerken door samenhang in het straatbeeld – bijvoorbeeld door een eenheid in dakvormen, architectuur of materiaalgebruik – blijven we erop toezien dat dit eigen karakter bewaard blijft. In bijvoorbeeld een lange en overzichtelijke Malburgse straat, met doorlopende dak- en gootlijnen en met overal rode dakpannen - kan één verkeerd vormgegeven dakkapel het beeld van de hele straat teniet doen.

Gebieden met zware welstandstoets
Voor gebieden met een bijzondere kwaliteit, zoals de binnenstad of Geitenkamp, blijven strengere regels voor de welstand gelden.

Spelregels
In zijn algemeenheid willen we dat nieuwe bouwwerken passen in hun omgeving. De bestaande stad is dus het referentie- en inspiratiekader. Voor de meest voorkomende bouwwerken zijn verder in deze nota gebiedsgerichte criteria opgenomen. Deze criteria zijn per gebied (‘géén toets’, ‘lichte toets’ en ‘zware toets’) anders. De spelregels geven vóóraf duidelijkheid bij concrete, kleinschalige (ver)bouwplannen, zoals een dakkapel of uitbouw. Voor heel Arnhem gelden voorschriften ten aanzien van reclame en is de excessenregeling van kracht. Het is onmogelijk om voor álle soorten bouwplannen beoordelingscriteria vast te leggen. Daarom hebben we daarnaast ook algemene criteria.

Voor grootschalige (her)ontwikkelingen in de hele stad is een aparte werkwijze opgenomen. Door het proces te organiseren en niet de criteria vooraf vast te leggen wordt in deze opgaven maximaal de ruimte geboden voor creativiteit terwijl we goed blijven toezien op de kwaliteit van de plannen voor de stad.

In de Welstandsnota zijn de beleidsregels vastgelegd. Die moeten in principe gevolgd worden maar er kan gemotiveerd van worden afgeweken.

1.3 Naar een modern welstandsbeleid in 2013

De eerste Arnhemse welstandsnota is van 2004. Daar hebben we meer dan negen jaar mee gewerkt. Met de vaststelling door de gemeenteraad van de nieuwe welstandsnota in 2013 is een belangrijke stap voorwaarts gezet om het ruimtelijke kwaliteitsbeleid in Arnhem te moderniseren. De focus kwam meer te liggen op integrale sturing op ruimtelijke kwaliteiten aan de voorkant van het ontwerpproces, om zodoende het grootste effect te kunnen bereiken.

Dit werd onder meer bereikt door de Arnhemse Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen welstandscommissie) meer als sparringpartner van de ambtelijke organisatie in te zetten bij de planvorming, in plaats van als controle achteraf. Voor een aantal specifieke complexe en langdurige ontwikkelingsprojecten functioneren daarnaast een aantal kwaliteitsteams die qua opdracht en samenstelling zijn toegesneden op dat specifieke project.

Een andere belangrijke stap was dat de burgers van Arnhem bij (ver-)bouwen veel meer verantwoordelijkheid in eigen handen kregen voor het realiseren en handhaven van ruimtelijke kwaliteit in de stad. Dit in het vertrouwen dat een welstandstoetsing vooraf hiervoor meestal niet nodig is. Voor ongeveer tweederde van de stad is daarom sinds 2013 géén toets op welstand meer uitgevoerd bij aanvragen voor een bouwvergunning. Wel geldt voor het gehele grondgebied van Arnhem regels voor het aanbrengen van reclame en is er een excessenregeling.

Minder regeldruk, meer vrijheid, vertrouwen en eigen verantwoordelijkheid. Dat zijn de kernwaarden van de welstandsnota 2013, en die lijn wordt doorgezet in de nieuwe nota. Inwoners moeten invloed hebben op de kwaliteit van hun leefomgeving. De raad heeft destijds aangegeven deze ontwikkeling scherp te willen volgen om ongewenste en onomkeerbare ontwikkelingen in de stad tijdig een halt te kunnen roepen. Uit het jaarverslag 2013 van de Arnhemse Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit en de actuele jaarcijfers over 2014 blijkt dat zich niet of nauwelijks situaties voordoen in de "welstandsvrije" gebieden waar handhavend moet worden opgetreden. Er heeft zich in 2013 slechts één exces voorgedaan, in 2014 geen enkele.

1.4 Naar een efficiënte en integrale uitvoering in 2015

Met deze nieuwe nota wordt weer een volgende stap gezet in het realiseren van integrale ruimtelijke kwaliteit in Arnhem en in de stroomlijning van planontwikkeling en het vergunningproces. Namelijk door de welstandstoets -in de delen van de stad waar deze nog wordt uitgevoerd- op te nemen in de algemene ruimtelijke beoordeling die ambtelijk toch al wordt uitgevoerd, zonder hierover extern advies te vragen. Deze werkwijze biedt meer ruimte om de diverse aspecten tegen elkaar af te wegen en tot optimale keuzes te komen.

Dit betekent dat van de inzet van de huidige Arnhemse Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit geen gebruik meer gemaakt behoeft te worden. Ambtelijk worden sleutelfiguren aangewezen die zorg dragen voor een correcte en controleerbare toetsing en het betrekken van de juiste deskundigheid bij deze beoordeling. Naast vereenvoudiging van de procesgang en het vergemakkelijken van integrale besluitvorming leidt dit tot besparing van kosten. Om te kunnen blijven sparren met externe deskundigen bij complexe, langdurige stedelijke ontwikkelingen blijft het mogelijk om kwaliteitscommissies te benoemen, op projectbasis en met projectfinanciering.

Door de uitvoering van het welstandsbeleid meer nadrukkelijk mee te nemen in het bredere Arnhemse ruimtelijke kwaliteitsbeleid speelt de nieuwe werkwijze al in op de nieuwe Omgevingswet die vermoedelijk rond 2018 zal worden ingevoerd. De nieuwe welstandsnota kan te zijner tijd direct opgenomen worden in het toekomstige Arnhemse Omgevingsplan.

Omdat de Monumentenwet het inwinnen van onafhankelijk deskundig advies bij beslissingen op monumentenvergunningen verplicht stelt zal er wel een Monumentencommissie blijven bestaan die aan de eisen van de wet voldoet.

1.5 Wijzigingen ten opzichte van de vorige nota

Het welstandsbeleid als zodanig blijft nagenoeg onveranderd, de wijzigingen betreffen hoofdzakelijk de uitvoering ervan. Ten opzichte van de welstandsnota uit 2013 zijn in deze nieuwe nota zijn de tekstdelen geschrapt die betrekking hebben op de inzet van de Commissie voor ruimtelijke kwaliteit. Een beschrijving van de nieuwe werkwijze is toegevoegd. Hoofdstuk 4 over de kwaliteitsborging bij (her)ontwikkelopgaven is herschreven naar de actualiteit.

Voorts zijn er enkele wijzigingen doorgevoerd in de kaart met welstandsgebieden, die het gevolg zijn van een consequentere 'doorvertaling' van de indeling in ruimtelijke karakteristieken uit de Arnhemse Structuurvisie[1].

De regels voor reclame voor gebieden met lichte welstandstoets verschilden in de nota van 2013 op maar een paar punten van die voor gebieden zonder welstandstoets. In de huidige nota gelden de iets ruimere regels voor de gebieden zonder welstandstoets nu ook voor gebieden met lichte welstandstoets.Ten slotte is het overzicht met beeldkwaliteitsplannen die gelden voor specifieke gebieden fors beperkt door de minder relevante en oudere plannen te schrappen. Een klein aantal recente plannen is toegevoegd.

[1] Tevens zijn uit de kaart dubbelingen met de monumentenlijst geschrapt. Het gaat om monumenten die een gebied betreffen in plaats van een gebouw, zoals bijvoorbeeld begraafplaatsen. De vermelding op de monumentenlijst biedt al voldoende bescherming. Niet te verwarren met de Rijks- en gemeentelijke beschermde stads- en dorpsgezichten, die wel op de welstandskaart zijn opgenomen en die de categorie 'zware toetsing' vormen.

2 De welstandscriteria

De Woningwet over gebiedsgerichte criteria en welstandsvrije gebieden:
De gemeente mag gebiedsspecifieke criteria opstellen, bijvoorbeeld per wijk, om rekening te kunnen houden met de beeldbepalende karakteristieken van de verschillende gebieden. Ook kan de gemeente bepalen dat in bepaalde gebieden of voor bepaalde bouwwerken geen of minder strenge welstandseisen gelden.

2.1 Uitgangspunten

“De wortels van de toekomstige stad liggen in de actuele stad. De wortels van de actuele stad liggen in de historische stad”, zo staat het in de structuurvisie (2012). Vanuit die gedachte is het de opgave om nieuwe ontwikkelingen zó vorm te geven dat ze aansluiten op de bestaande karakteristieken ofwel de ‘DNA’ van de stad. Om mensen te inspireren plannen te maken die passen bij de karakteristieken van de stad is de uitnodiging: kijk naar wat er al is en gebruik de bestaande stad als inspiratie.

Er gelden alleen welstandscriteria in gebieden waar de ruimtelijke karakteristiek door middel van welstandsregels gewaarborgd moet worden. Dus: daar waar het kan géén welstandstoets. Bij de indeling in welstandsniveaus is gebruik gemaakt van de ‘karakteristieke ruimtelijke milieus’ (uit de Arnhemse structuurvisie 2012). Daarin zijn 15 gebiedstypen onderscheiden die van elkaar verschillen door de ruimtelijke kenmerken en samenhang. Dit gebiedstype is bepalend voor het gehanteerde welstandsniveau:

- gebieden met een grote variatie in bouwstijl, soort woningen en oriëntatie op de openbare ruimte. Dit zijn de gebieden waar vergunningaanvragen niet aan welstandsregels getoetst worden. (Een uitzondering geldt voor reclame, dat in heel Arnhem wel aan regels is gebonden);
- gebieden met een samenhang in het straatbeelden, bijvoorbeeld door de eenheid in dakvormen, architectuur of materiaalgebruik. Dit zijn de welstandsluwe gebieden waar slechts licht getoetst wordt;
- gebieden die een bijzondere status hebben als bescherm stads- en dorpsgezicht. Hier gelden strenge regels voor welstand.

In de gebieden waar licht of zwaar getoetst wordt op welstand gelden de *gebiedsgerichte welstandscriteria*. De criteria zijn opgesteld voor meest voorkomende bouwwerken. Voor alle andere bouwwerken gebruiken we de *algemene welstandscriteria*. Hierin staat in algemene bewoordingen beschreven waaraan een bouwwerk moet voldoen.

Ongeacht het welstandsniveau is in de hele stad de excessenregeling van toepassing. Ook gelden overal beperkingen voor reclame. Reclame kan sterk overheersen en zo een negatief effect hebben op de ruimtelijke kwaliteit. Daarom zeggen we: reclame mag, maar moet wel aan een aantal spelregels voldoen.

Voor rijks- en gemeentelijke monumenten wordt altijd maatwerk geleverd, de criteria gelden voor deze categorie niet. Uitzonderding hierop vormen de ‘regels voor zonnepanelen op daken van beschermde monumenten en panden met zware welstandstoets’ (bijlage V); deze gelden wél bij rijks- en gemeentelijke monumenten.

Samenvattend:
- Waar mogelijk géén welstandscriteria, wel *altijd* regels voor reclame en het voorkomen van excessen
- Op basis van gebiedstypering waar nodig een lichte of zware welstandstoets (zwaar in beschermde stadsgezichten)
- Maatwerk voor rijks- en gemeentelijke monumenten

2.2 De excessenregeling

Ook al is een bouwactiviteit vergunningvrij of welstandsvrij, we willen uitspattingen voorkomen. Daarom hebben we een excessenregeling. Met deze regeling kunnen we uitspattingen aanpakken die de kwaliteit van de stad echt aantasten. De regeling geldt voor het hele grondgebied van Arnhem.

Een exces is een buitensporige situatie in het aanzien van een bouwwerk wat ook voor niet-deskundigen overduidelijk is. Hier is sprake van als een (deel van een) bouwwerk op zichzelf, maar vooral ook in relatie tot de omgeving, ernstig in strijd is met redelijke eisen van welstand.

Er is in ieder geval sprake van een exces bij:

- Het ontkennen of vernietigen van architectonische bijzonderheden (bijv. door het op onevenwichtige wijze aantasten van architectonische monumentaliteit of `(spiegel)symmetrie)
- Armoedig materiaalgebruik of materialen waarvan bekend is dat die onevenredig 'lelijk' verouderen en/of die een groot contrast vormen met de kwaliteit van de bestaande materialen
- Gebruik van felle of sterk contrasterende kleuren, als daar geen redelijke aanleiding voor is
- LCD / LED schermen en lichtkranten
- Te opdringerige en te overheersende reclames
- Ernstig verval van bouwwerken, zoals achterstallig onderhoud

2.3 De algemene welstandscriteria

Het is onmogelijk om voor alle mogelijke soorten bouwplannen beoordelingscriteria vast te stellen. Denk bijvoorbeeld aan objecten die zelden voorkomen zoals een viaduct, een boortoren, een kunstwerk of een schuilhut in het bos. Waar de gebiedscriteria niet voldoende houvast bieden gebruiken we de algemene welstandscriteria om te bekijken of de plannen voldoen aan ‘redelijke eisen van welstand’. De algemene welstandscriteria zijn alleen van toepassing bij vergunningplichtige bouwactiviteiten in gebieden met een lichte en een zware toets.

Relatie tussen vorm, gebruik en constructie
We vinden het waardevol als er een relatie is tussen het uiterlijk van een gebouw, het gebruik ervan en de manier waarop het gemaakt is. Het ontwerp moet daarnaast ook zijn eigen samenhang en logica hebben, want de vorm van een gebouw is meer dan de optelsom van gebruik en constructie. Maar hoe bijzonder het ontwerp ook is, als de vorm niet klopt met het gebruik en de constructie dan verliest het gebouw aan begrijpelijkheid.

Relatie tussen gebouw en omgeving
We vinden het waardevol als een gebouw bijdraagt aan de kwaliteit van de openbare ruimte. Hoe belangrijker een gebouw of een plek is voor het grote publiek, hoe hoger de eisen zijn die we stellen aan het ontwerp. Ook een gebouw wat contrasteert met haar omgeving kan kwaliteit toevoegen aan de openbare ruimte, als het maar zorgvuldig is ontworpen en op de omgeving reageert.

Sociaal-culturele betekenis van vormen
We vinden het waardevol als de concepten in een gebouwontwerp iets zeggen over de tijd waarin het is gebouwd (of verbouwd). Voor vormgeving gelden in iedere tijd en cultuur bepaalde regels, net zoals de grammaticale regels in een taal. Als mensen bepaalde vormen regelmatig in een bepaald verband hebben gezien dan krijgen die vormen een betekenis op zich, dan roepen ze associaties op. Zoals zuilen die doen denken aan Griekse tempels, of gevels van glas en metaal die associaties oproepen met techniek en vooruitgang.

Evenwicht tussen helderheid en complexiteit
We vinden het waardevol als de vorm en het aanzicht van een gebouw of bouwwerk duidelijk is, zonder dat het saai wordt. Een gebouw met een heldere vorm is een herkenningspunt. Door bijvoorbeeld symmetrie, een bepaald ritme en herkenbare materialen kunnen mensen gemakkelijk het beeld onthouden en herkennen. Herkenbaarheid mag niet doorslaan naar simpelheid. Een bouwwerk moet mensen blijven prikkelen.

Schaal en maatverhouding
We vinden het waardevol als maten in samenhang terug komen. De schaal van een gebouw heeft te maken met waar het gebouw voor bedoeld is, met de bouwopgave. De maatverhouding bepaalt hoe mensen een gebouw beleven. Wat we weten is dat gebouwen of bouwwerken met een duidelijke

samenhang en hiërarchie in de maatvoering, voor mensen gevoelsmatig ‘kloppen’. Spannende afwijkingen kunnen best maar daar moet vanuit de architectuur wel goed over nagedacht zijn. Maatverhoudingen zijn vooral belangrijk in de gevelopbouw, het dak en toegevoegde elementen zoals een dakkapel, een aanbouw of een zonnecollector. De maten van deze onderdelen moeten niet te groot zijn ten opzichte van het hoofdvolume. Het is een ondergeschikte toevoeging aan het oorspronkelijke beeld.

Materiaal, textuur, kleur en licht
We vinden het waardevol als materiaal, textuur, kleur en licht bijdragen aan het karakter en de kwaliteit van een gebouw. De keuze van materialen en kleuren is tegenwoordig erg ruim. Die keuzevrijheid maakt het risico van een onsamenhangend beeld groter. Als materialen en kleuren géén ondersteunende functie hebben aan de architectuur van het gebouw maar worden gekozen om hun decoratieve waarde dan gaat dat ten koste van de betekenis van het gebouw. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer toegepaste materialen en kleuren ‘vloeken’ met de materialen en kleuren die in de ontstaansperiode van het bouwwerk gebruikelijk waren.

2.4 Algemene regels voor reclame

Algemene regels voor reclame gelden voor de gebieden zonder- en met lichte welstandstoets. In gebieden met een zware toets gelden bijzondere regels, die zijn opgenomen in paragraaf 2.7.

Algemeen
- Reclame is perceelsgebonden aan de economische bedrijvigheid ter plaatse;
- Bewegende, verlichte reclames als leds, lichtkranten, lcd’s en projecties zijn niet toegestaan;
- Reclame op een plat dak of op een hellend dak (boven de gootlijn) is niet toegestaan;
- Reclame mag niet boven de dakrand uitsteken.

Woonhuis

- Reclame voor aan huis gebonden beroep is ondergeschikt van aard en omvang
- Eén onverlichte reclame met een maximum oppervlak van 0,75 m2 is mogelijk.

Winkel
- Gevelreclame mag alleen in de economische zone worden gesitueerd, dat wil zeggen niet hoger dan de onderdorpel van de kozijnen op de eerste verdieping
- De gevelreclame heeft een maximale breedte van 75% van de gevelbreedte waar de economische bedrijvigheid plaats vindt en een hoogte van maximaal 0,60 m. Een andere verdeling van deze maximale oppervlakte is denkbaar mits de architectuur dit mogelijk maakt
- Per gevel gericht naar het openbaar gebied is één haaks reclamebord met een maximaal oppervlak van 1,00 m2 mogelijk. Het bord mag maximaal 1.20 m. uitsteken voor de gevel.

Bedrijven / kantoren

- Reclame is ondergeschikt van aard en omvang
- Aan een bedrijfsverzamelgebouw, waarin meerdere bedrijven zijn gehuisvest, is een ontworpen en architectonische ingepaste reclamezone met een maximaal oppervlak zoals hierna genoemd mogelijk waarin de verschillende gebruikers ieder een (uitwisselbare) plek kunnen krijgen

…in een woonomgeving

- Reclame op gevels die naar het openbaar toegankelijk gebied zijn gericht heeft een maximale oppervlakte van 8% van dat geveloppervlak en is gesitueerd in de economische zone, d.w.z. onder de onderdorpel van de kozijnen op de 1e verdieping
- Indien losse letters worden toegepast is de maximale oppervlakte van de buitencontouren van de reclame niet groter dan 10% van het geveloppervlak
- Op eigen terrein is één (gezamenlijke) vrijstaande zuil met een maximale afmeting(bxh) van 1,25 x 3,50 m. mogelijk. Van een zuil bij een gebouw hoger dan 20 m. kan de maximale afmeting (bxh) 1,50 x 5,00 m. zijn.

…in een bedrijvenomgeving

- Reclame op gevels die naar het openbaar toegankelijk gebied zijn gericht heeft een maximale oppervlakte van 10% van het geveloppervlak waar de economische bedrijvigheid plaats vindt
- Indien losse letters worden toegepast is de maximale oppervlakte van de buitencontouren van de reclame niet groter dan 15% van het geveloppervlak
- Op eigen terrein is één (gezamenlijke) vrijstaande zuil met een maximale afmeting (bxh) van 1,25 x 4,50 m. mogelijk. Van een zuil bij een gebouw hoger dan 20 m. kan de maximale afmeting (bxh) 1,50 x 6,00 m. zijn.

2.5 Gebieden zonder toets

Ruimtelijke kwaliteit is niet in elk deel van de stad afhankelijk van zaken die met welstandscriteria geregeld worden, zoals een bepaalde architectuur of materiaalgebruik. Dit zijn gebieden met een stevige ruimtelijke structuur en gebieden die opvallen door een grote variatie. In deze gebieden wordt de ruimtelijke kwaliteit doorgaans al voldoende geborgd middels het bestemmingsplan en worden vergunningaanvragen niet op welstand getoetst.

Met een ‘stevige ruimtelijke structuur’ wordt bedoeld dat de beeldkwaliteit van een wijk of gebied als geheel niet snel aangetast zal worden door een (sterk) afwijkende of in het oog springende ingreep aan een gebouw. Dit zijn bijvoorbeeld de delen van de stad waar het landschap als geheel het beeld bepaalt en niet de individuele gebouwen. Voorbeelden zijn het noordelijke buitengebied en een aantal ruim opgezette villawijken in de bossen. Maar ook de woonwijken met een sterk onregelmatig patroon van straten en bebouwing, zoals Elderveld en De Laar, en vrijwel alle bedrijventerreinen hebben een ‘robuuste ruimtelijke structuur’.

Met gebieden die opvallen door variatie worden de wijken bedoeld met een gevarieerd bebouwingsbeeld, die om die reden makkelijk nog meer variatie op kunnen nemen zonder dat dit afbreuk doet aan de kwaliteit. Dit geldt bijvoorbeeld voor de dorpsgebieden van Schaarsbergen en Elden.

Voor de gebieden die welstandsvrij zijn gelden alleen de excessenregeling en de voorschriften ten aanzien van reclame.

Van boven naar beneden: dorpskern Elden, Elderveld, Hazegrietje

2.6 Welstandscriteria in gebieden met een lichte toets

Welstandsluw zijn de delen van de stad met een sterke samenhang in het straatbeeld. Een afwijkende of in het oog springende ingreep aan een gebouw zal hier al snel het kenmerkende straatbeeld aantasten. In een lange en overzichtelijke Malburgse straat, met doorlopende dak- en gootlijnen en met overal rode dakpannen kan één verkeerd ontworpen of geplaatste dakkapel het beeld van de hele straat teniet doen.

We hebben het hier over de wijken die volgens een rationeel patroon zijn opgebouwd, zoals Presikhaaf bijvoorbeeld (uit de modernistische 'CIAM-periode') en het oudere Sonsbeekkwartier Zuid (uit de periode van 'stratenplan en speculatiebouw'). Of over delen van de stad die volgens een samenhangend concept of een thema zijn ontworpen, zoals Schuytgraaf en het stationsgebied Arnhem Centraal.

Welstandsregels voor dit niveau zijn beperkt en gaan alleen over het gevelbeeld en de daken die vanaf de straat zichtbaar zijn. Voor de achterkanten van gebouwen gelden geen regels, die zijn dus welstandsvrij. De regels zijn bedoeld om de kenmerken van het gevelbeeld in relatie tot het openbaar gebied in stand te houden. Doorgaande nok- en gootlijnen zijn daarbij het uitgangspunt. Het totale gevelbeeld wordt op hoofdlijnen gehandhaafd maar kleine ingrepen zijn geen probleem. Het veranderen van materiaalgebruik of van kozijnen bijvoorbeeld is mogelijk wanneer het totale straatbeeld niet wordt aangetast. De excessenregeling en beperkingen met betrekking tot reclame zijn ook in deze gebieden van toepassing.

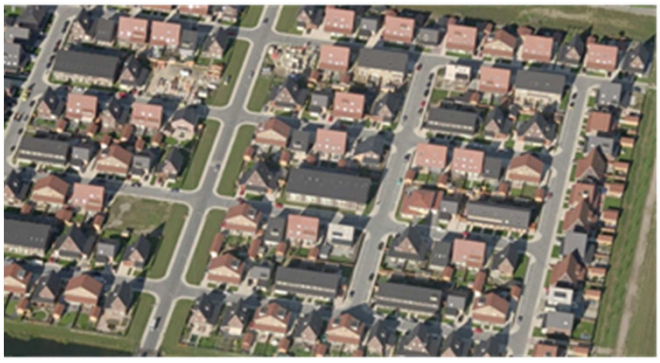

Van boven naar beneden: Alteveer, Presikhaaf, Schuytgraaf

Materiaalgebruik

- De bestaande toepassing van materialen in de gevel wordt zoveel mogelijk in stand gehouden
- Andere, niet oorspronkelijke materialen (zoals kunststof), zijn toegestaan voor kozijnen, ramen, betimmeringen met behoud van bestaande indeling.

Architectuur

Woning

- De bestaande gebouwvorm en architectuur wordt op hoofdlijnen gerespecteerd. Voor nieuwbouwinvullingen zijn afwijkende architectonische invullingen denkbaar. De oorspronkelijke samenhang blijft goed leesbaar.
  - Bestaande gevelritmes, goothoogten en nokhoogten in hoofdzaak respecteren;
  - Eventuele wijzigingen aan deze basis elementen dienen qua maat en schaal ondergeschikt te zijn;
  - Incidentele wijzigingen zoals een kozijnvergroting /-verkleining zijn mogelijk;
  - Sluit aan bij bestaande karakteristieke straatbeelden, gevelbeelden, schaalgrootte, gevelindeling en gevelritmiek. Aanpassingen mogen ook op een eigentijdse wijze gebeuren;
  - Toevoegingen zoals een schotelantenne, een airco-unit of andere (technische) installatie o.i.d. zijn niet toegestaan.

- Toevoeging van een aangebouwde erker, serre, luifel, balkon past bij de bestaande architectuur.
  - Een erker, serre, luifel of balkon sluit qua ontwerp aan op het bestaande architectonische gevelbeeld, heeft een ondergeschikt karakter en dissoneert niet met de bestaande gevelarchitectuur.

- Een toe te voegen koekoek is nagenoeg onzichtbaar en ondergeschikt van aard.
  - Een kelder mag niet van buitenaf ontsloten worden;
  - Het verlagen van het maaiveld voor extra daglicht-toetreding in de kelder is niet toegestaan;
  - Een koekoek(en) voor daglicht in de kelder heeft een maximale breedte van 50% van de gevelbreedte en niet dieper (haaks op de gevel gemeten) dan 1.00 m;
  - De koekoek wordt middels een rooster afgedekt; toepassen van hekwerken is niet mogelijk.

Winkel

- Presenteren zich aan de straatzijde, waarbij puien en gevelindelingen de aanwezige gevelarchitectuur respecteren of zelfs verbeteren
    - Winkelpuien zijn voor ten minste 50% transparant, vertonen samenhang met de gehele gevel en dissoneren niet in het straatbeeld;
    - Sluit, eventueel op een eigentijdse wijze, aan bij bestaande straatbeelden of verbeter het beeld;
    - Winkelrolluiken in naar het openbaar gebied gerichte gevels zijn niet mogelijk, tenzij de transparantie van het rolluik ten minste 75% bedraagt;
    - Folie, etsglas of plakletters op transparante puien zijn mogelijk tot een oppervlakte van maximaal 20 % van het glasoppervlak van de gevelpui.

Bedrijf en kantoor

- De bestaande gebouwde kwaliteiten en vormentaal in de omgeving wordt gerespecteerd. De gebouwde omgeving is een inspiratiebron voor het ontwerp. Aandacht voor rangorde, ordening en ritmering van bouwmassa's op het perceel.
    - Sluit aan bij bestaande karakteristieke straatbeelden, gevelbeelden, schaalgrootte, gevelindeling en gevelritmiek. Aanpassingen mogen ook op een eigentijdse wijze gebeuren;
    - De totale compositie van de bebouwing op één perceel blijft samenhangend;
    - Toevoegingen aan het hoofdvolume hebben vormverwantschap met het hoofdvolume en hebben een ondergeschikt karakter.

Daken

Woning voorzijde (= gericht naar het openbaar toegankelijk gebied)

- Het oorspronkelijk daklandschap wordt gehandhaafd.
- Kapbeelden van de bestaande omgeving zijn een inspiratiebron voor het ontwerp.
    - Bij een toevoeging blijft het oorspronkelijke dakvlak goed herkenbaar; de randen van de bestaande dakvlakken blijven gehandhaafd.
- Een toevoeging in het dakvlak is ondergeschikt van aard en omvang.
- Per dakvlak is er ruimte voor één dakkapel of voor enkele kleinere op gelijke hoogte.
- Bij meer dan één dakkapel op één doorgaand dakvlak (bijvoorbeeld van een woningblok) is de vormgeving van de dakkapellen gelijk en worden ze regelmatig gerangschikt op één horizontale lijn.

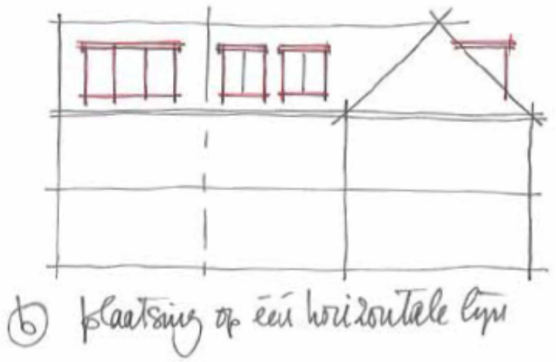

- Een dakkapel is zo transparant mogelijk, m.u.v. de zijwangen.
- Stapeling van dakkapellen over meerdere bouwlagen is niet mogelijk.
- Bij daken die zich uitstrekken over meerdere bouwlagen wordt de dakkapel geplaatst in de eerste bouwlaag vanaf de dakvoet.

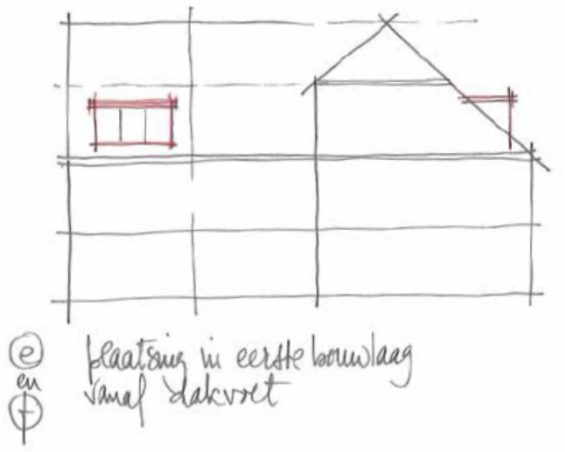

- Maximale afmetingen dakkapel:
    - de breedte is minder dan 50% van de gebouwbreedte of de breedte van het betreffende dakvlak;
    - de zijkant ligt minstens 0,50 meter uit de gevel of gebouwscheiding;
    - in een schilddak ligt de zijkant van de dakkapel minstens 0,50 m uit de hoekkeper;
    - de bovenzijde ligt minstens 0,50 meter onder de nok, in bijzondere gevallen kan deze afstand worden aangepast tot minimaal 2 dakpannen onder de nokvorst;
    - de onderkant ligt minstens 0,50 m boven de dakvoet;
    - de dakkapel is in totaliteit niet hoger dan 1,75 m.
    - de dakkapel wordt plat afgedekt, tenzij er reeds een andere vorm in het dakvlak aanwezig is;

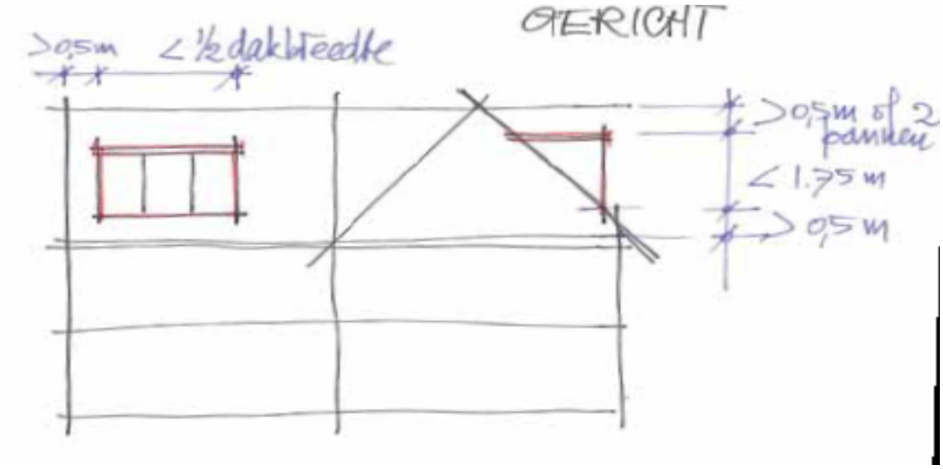

- Boven het dakvlak uitstekende dakramen e.d. zijn niet toegestaan.

- Het hoofdvolume blijft bij een toevoeging op een plat dak herkenbaar. Toevoegingen zijn ondergeschikt van aard en omvang.
    - Een dakopbouw of dakterras met bijbehorend hekwerk bovenop een plat dak ligt ten minste 1.50 m. terug ten opzichte van de voorgevel en ten minste 0.50 m. terug ten opzichte van de achtergevel.

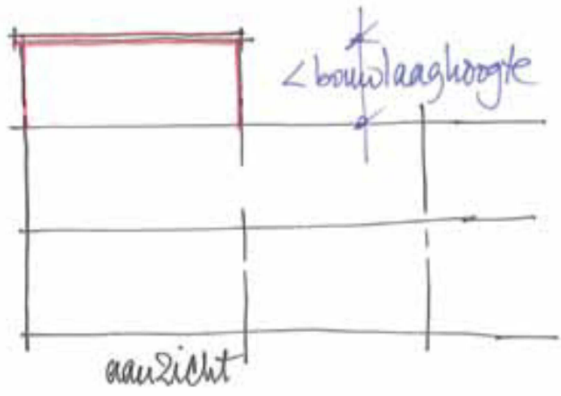

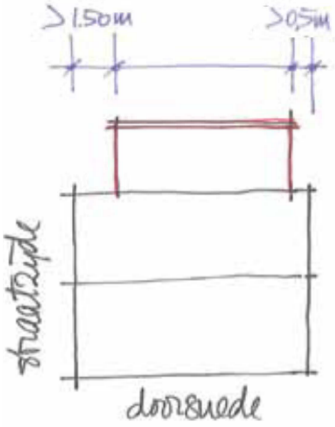

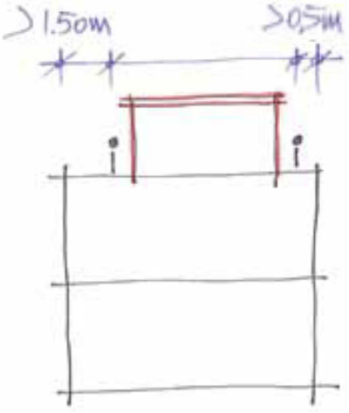

Woning achter (tuinzijde)

- De oorspronkelijke hoofdvorm is te herleiden.
- De hoogte van een dakopbouw /-dakkapel ligt niet hoger dan de bestaande nok en de zijkanten liggen minstens 0,50 m. uit de gevel of gebouwscheiding.
- Een nokverhogende dakkapel is mogelijk indien:
    - deze wordt geplaatst op een bestaande zolderverdieping;
    - de kap uit maximaal één bouwlaag bestaat;
    - de zijkant ligt minstens 0,50 meter uit de gevel of gebouwscheiding;
    - de goot van de opbouw niet hoger ligt dan de bestaande nok;
    - de kozijnhoogte maximaal 1.75 m. bedraagt;
    - het bestaande dakmateriaal (zoals pannen, leien) wordt doorgezet.

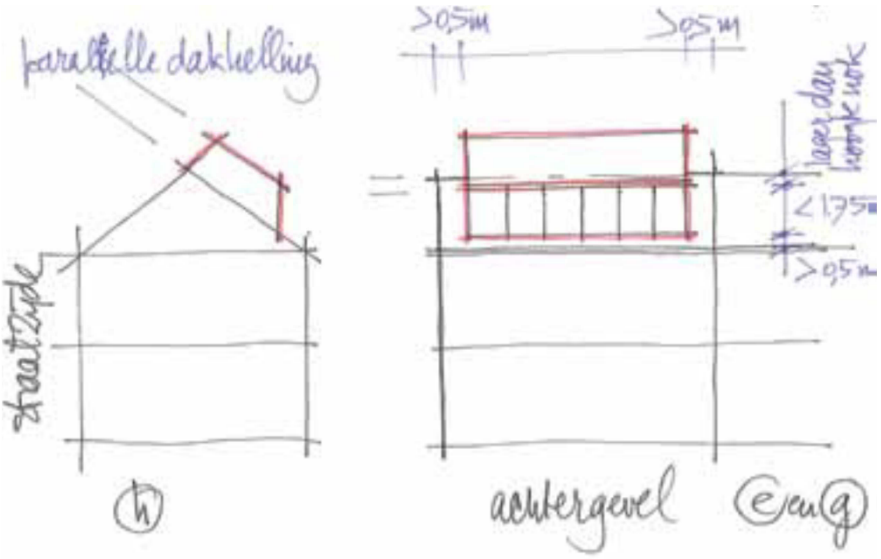

Winkels, bedrijven en kantoren (straatzijde)

- Aangesloten wordt bij bestaande karakteristieken in de directe omgeving. Een architectonisch verbijzonderde kapvorm is denkbaar.
- Het hoofdvolume blijft bij een toevoeging op een plat dak herkenbaar. Toevoeging zijn ondergeschikt van aard en omvang
- De totale compositie van het daklandschap vertoont samenhang op perceelniveau en met de directe omgeving.
- Technische installaties op het dak zijn niet zichtbaar of zijn geïntegreerd in het ontwerp.
- Bestaande dakvormen blijven gehandhaafd.
- Dakopbouwen zijn ondergeschikt van karakter; een nieuw architectonisch ontwerp vertoont samenhang met het hoofdvolume

2.7 Welstandscriteria in gebieden met een zware toets

Een zware toets geldt alleen voor die delen van de stad waar de kwaliteiten voor een belangrijk deel bepaald worden door aspecten die alleen met welstandsregels gestuurd kunnen worden, zoals de architectuur en het materiaalgebruik. Het gaat om gebieden met bijzondere cultuurhistorische waarde die een formele beschermde status hebben als rijks- of gemeentelijk beschermd stads- en dorpsgezicht. Voorbeelden zijn de oude Arnhemse binnenstad, de Burgemeesterswijk en Geitenkamp.

Uitzondering is Arnhem Centraal, dit gebied is niet formeel beschermd maar hier geldt wel de zware welstandstoets. Het is een ‘nieuw’ stukje stad waar in de planvorming veel aandacht is geweest voor de beeldkwaliteit, omdat het een centrale en drukbezochte plek is.

Voor dit welstandsniveau gelden alle ‘traditionele’ welstandsregels. De regels zijn bedoeld om de bijzondere en karakteristieke kenmerken te behouden. Ze gelden voor alle gevels die zichtbaar zijn vanaf het openbaar gebied. Uitgangspunt is dat bij aanpassingen de bestaande gevelindeling, materiaalgebruik en detailleringen worden gerespecteerd. Wanneer het om een gemeentelijk- of rijksmonument gaat dan gelden de standaard criteria niet maar wordt altijd maatwerk geleverd. De excessenregeling en beperkingen met betrekking tot reclame zijn ook in deze gebieden van toepassing.

Van boven naar beneden: Centrum, Mussenbuurt, Park Sonsbeek

Algemeen

- Handhaaf het oorspronkelijk bebouwings- en architectuurbeeld, parcellering en hoofdvolumes, waarbij toevoegingen altijd een ondergeschikt karakter hebben en samenhang vertonen met de bestaande architectuur of een betekenisvolle architectonische kwaliteit toevoegen.
- Bij eventuele (ver)nieuwbouw aansluiten bij bestaande karakteristieke straatbeelden, gevelbeelden, dakvormen, schaalgrootte, gevelindeling en gevelritmiek.
- Materialen en kleuren maken wezenlijk onderdeel uit van de architectuur van een gebouw en zijn van grote invloed op het straatbeeld. Eenheid in kleur en materiaal versterkt de kwaliteit van zowel de gebouwen als het straatbeeld.
    - Oorspronkelijke materialen (bakstenen, pleisterwerk, keramische dakpannen, houten of stalen kozijnen etc), kleuren, detailleringen en raamindelingen blijven gehandhaafd.
    - In de naar het openbaar gebied gerichte gevels(s) zijn niet oorspronkelijke materialen zoals kunststof- of aluminium niet mogelijk. Het eventueel in voorkomende gevallen toepassen van een aluminium renovatieprofiel ter vervanging van staal is maatwerk.
    - Oorspronkelijke kleuren voor kozijnen, ramen, deuren, gootbetimmeringen, gevel, gevelbeschietingen, ornamenten worden gehandhaafd of worden weer teruggebracht.
    - Het stukadoren of aan de buitenzijde isoleren van metselwerkgevels is niet mogelijk.

Architectuur

Woning

- De opbouw van de gevel is een essentieel onderdeel van het gebouwaanzicht en de samenhang in het straatbeeld. Incidentele gevelwijzigingen verstoren de samenhang en de gevelritmiek in straatwanden niet.
    - Handhaaf de oorspronkelijke, veelal monumentale gevelarchitectuur en kenmerkende detailleringen of herstel het oorspronkelijke beeld.
    - Ondergeschikte wijzigingen zijn mogelijk mits het karakter van de (oorspronkelijke) gevelcompositie wordt gerespecteerd c.q. hersteld.
    - Sluit met nieuwe gevelarchitectuur aan op bestaande cultuurhistorische waarden die in de directe omgeving aanwezig zijn.
    - Breng samenhang aan in de verschillende gevels van een gebouwcompositie.
    - Een erker, luifel, balkon o.i.d. in een naar het openbaar gebied gerichte gevel is alléén mogelijk wanneer aantoonbaar is dat deze ook oorspronkelijk aanwezig was en de architectonische vormgeving daarvan is afgeleid.
    - Een kelderontsluiting aan een naar het openbaar gebied gerichte gevel is alleen mogelijk wanneer deze oorspronkelijk aanwezig was.
    - Een kelder mag alleen van buitenaf via de zijgevel of via de achtergevel ontsloten worden en wanneer door deze ingreep de bestaande cultuurhistorisch waarden niet worden geschaad.

- Het verlagen van het maaiveld voor extra daglichttoetreding van kelderkoekoeken die op de straat zijn gericht, is niet toegestaan.
- Een koekoek(en) voor daglicht in de kelder is qua breedte sterk ondergeschikt aan de bestaande gevelbreedte en beperkt van diepte (haaks op de gevel)
- De koekoek wordt middels een rooster afgedekt; toepassen van hekwerken is niet mogelijk.

- Bijbehorende bouwwerken voor zover niet behorend tot het “vrije bouwen” zijn qua vormgeving ondergeschikt van aard en verwant aan de architectuur van de hoofdbouwmassa
  - Bijbehorende bouwwerken, voor zover niet behorend tot het “vrije bouwen” zijn duidelijk achter de voorgevelrooilijn gesitueerd zodat de oorspronkelijke hoofdbouwmassa duidelijk herkenbaar blijft.
  - De hoogte van aan- of uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen is niet hoger dan één bouwlaag.

- Incidentele toevoegingen aan een gebouw zijn slechts bij uitzondering mogelijk en stralen kwaliteit uit door een zorgvuldige detaillering en afstemming van kleuren en materialen
  - Plaatsing van een schotelantenne, een airco-unit of andere (technische) installatie o.i.d. is niet toegestaan aan gevels gericht naar het openbaar gebied.
  - Aan overige gevels is alleen een ondergeschikte plaatsing van airco's e.d. mogelijk en mits niet zichtbaar vanuit het openbaar gebied.
  - Het aanbrengen van houten luiken / blinden is alleen mogelijk aan gevels gericht naar het openbaar gebied, wanneer uit historisch materiaal duidelijk is dat deze oorspronkelijk aanwezig waren.
  - Het ontwerp sluit qua vormgeving, detaillering en kleurstelling aan bij het oorspronkelijke beeld.
  - Rolluiken aan naar het openbaar gebied gerichte gevels zijn alleen mogelijk binnen de vergunningvrije criteria.

Winkel

- Winkels presenteren zich aan de straatzijde, waarbij puien en gevelindelingen zijn afgestemd op de aanwezige gevelarchitectuur in de straat en de invulling van de puien transparant is.
- De bestaande bouwhistorische kwaliteiten blijven gehandhaafd,
- De oorspronkelijke vormgeving wordt zoveel mogelijk teruggebracht of sluit zoveel mogelijk aan bij de bestaande architectuur.
  - Winkelgevels presenteren zich naar de openbare weg met een gevel die een grote mate van transparantie vertoont.
  - Winkelgevels staan door middel van portalen duidelijk en stevig op de grond en sluiten aan bij het bestaande of originele architectonische beeld. De portalen bestaan uit natuurlijke en historisch verantwoorde materialen (metselwerk, natuursteen, pleisterwerk en dergelijke).
  - Folie, etsglas of plakletters op (etalage)ruiten is mogelijk tot een oppervlakte van maximaal 5% van het glasoppervlak.
  - Voor rolluiken is niet meer mogelijk dan hetgeen dan vergunningvrij is omschreven.

Bedrijf en kantoor

- De bestaande stedenbouwkundige structuur en architectuur blijven gehandhaafd. De architectuur is van een hoogwaardige kwaliteit.
- Bebouwing op utilitaire terreinen is ontworpen op zowel representativiteit als op functionaliteit.
- De vormgeving van gevels is expressief (reliëf, vlakken, openingen, onderlinge verhoudingen, parceleringen etc.) en sluit aan bij de oorspronkelijke architectuur functies van ruimten zijn in de gevels afleesbaar.
- Er is sprake van een evenwichtige uitwerking van het beoogde kwaliteitsniveau en samenhang door het hele ontwerp heen (van gevelcompositie tot en met de detaillering).
- Ontwerpen van uitbreidingen sluiten minimaal aan op kwaliteiten van de bestaande architectuur op het perceel zelf als ook in de directe omgeving. <u>Materiaalgebruik.</u>

<u>Daken</u>

- Kappen zijn de bekroning van een gebouw en accentueren de autonomie van afzonderlijke bouwvolumes.
- De oorspronkelijke kapvorm, welke een essentieel onderdeel is van het gebouwaanzicht wordt gehandhaafd of gereconstrueerd.
- Door verschillende kapvormen en kaprichtingen is er sprake van een te handhaven markant en waardevol daklandschap.
    - Handhaaf de oorspronkelijke dakvorm (zadeldak, mansarde dak, schilddak, lessenaarsdak, plat dak o.i.d.) of breng deze in originele staat terug.
    - Handhaaf specifieke dakkenmerken, en handhaaf oorspronkelijke doorbrekingen zoals gemetselde schoorste(e)n(en), sierelementen o.i.d.
    - Toevoegingen hebben een sterk ondergeschikt karakter en sluiten aan op de bestaande architectuur.
    - Bij (ver)nieuwbouw worden de karakteristieken van de oorspronkelijke dakvorm (zadeldak, mansarde dak, schilddak, lessenaarsdak, plat dak o.i.d.) teruggebracht of sluiten met het kapbeeld aan op hetgeen in de omgeving aanwezig is.
    - Het is niet mogelijk dakkapellen te plaatsen in dakvlakken die zijn gericht op het openbaar gebied, tenzij aantoonbaar is dat oorspronkelijk een dakkapel aanwezig is geweest en dat deze qua positionering, vormgeving, detaillering en afmeting wordt overgenomen.
    - Dakkapellen in dakvlakken die niet zijn gericht op het openbaar gebied vormen een architectonische eenheid met het gebouw waarop deze worden geplaatst en moeten passend ontworpen worden in het (oorspronkelijke) architectonische beeld.
    - Per dakvlak mag één dakkapel worden geplaatst. In daken over meerdere bouwlagen wordt de dakkapel in de eerste bouwlaag vanaf de dakvoet geplaatst.
    - Wanneer meerdere dakkapellen op één doorgaand dakvlak worden geplaatst (bijvoorbeeld een aaneengesloten woningblok) is er sprake van een ensemble met uniform ontworpen exemplaren, plaatsing op regelmatige afstanden en een rangschikking op één horizontale lijn in het dakvlak.

- Stapeling van dakkapellen is niet mogelijk.
- Het plaatsen van een (platte of nokverhogende) dakopbouw op een bestaand gebouw met een kap of plat dak is alleen mogelijk indien aantoonbaar is dat deze oorspronkelijk ook aanwezig was.
- Het aanbrengen van een dakterras mag niet leiden tot een onevenredige afbreuk van de monumentale kwaliteit van het bouwwerk of van het beschermde stadsgezicht. Een dakterras op een gebouw betreft maatwerk en is sterk ondergeschikt van aard en is vanaf openbaar gebied niet zichtbaar. De afstand van een dakterras tot de voorgevel bedraagt ten minste 2,00 meter en in de achtergevel ten minste 1,00 m.
- Voor zonnepanelen op daken gelden de 'regels voor zonnepanelen op daken van beschermde monumenten en panden met zware welstandstoets' zoals opgenomen in bijlage V bij deze welstandsnota.
- Voor overige toevoegingen in het dakvlak zoals dakramen~~, zonnepanelen~~, lichtstraten etc. is maximaal toelaatbaar hetgeen vergunningvrij mogelijk is.

Reclame

Algemeen
- Reclame is perceelsgebonden aan de economische bedrijvigheid ter plaatse.
- Reclame is ondergeschikt van aard en karakter en is ingepast in de gevelarchitectuur.
- De reclame is van een hoogwaardige kwaliteit.
- Bewegende, verlichte reclames als leds, lichtkranten, lcd's en projecties zijn niet mogelijk.
- Reclame op een plat dak of op een hellend dak (boven de gootlijn) is niet toegestaan.

Wonen
- Reclame betreft een aan huis gebonden beroep
- De maat van een onverlichte reclame is maximaal 0,50 m2.
- Doek of textiel als materiaaltoepassing voor een onverlichte reclame is niet mogelijk.

Winkels
- Gevelreclame mag alleen in de economische zone worden aangebracht; dat wil zeggen onder de onderdorpel van de kozijnen op de eerste verdieping.
- De hoeveelheid gevelreclame per pand is gemaximeerd op een tweetal keuzes uit:
  - één haaks uithangbord van max. 0,80 m2 en max. 1.00 m. diep, haaks op de gevel gemeten;
  - een gevelreclame (bord, lichtbak of losse letters) over een breedte van maximaal 75% van de gevelbreedte van de betreffende winkel en met een maximale hoogte van 0.45 m;
  - één vrijstaande reclamezuil met een maximale hoogte van 2,00 m. en een maximale breedte van 0,80 mits een voortuindiepte aanwezig is van minstens 5 m.
  - Textiele reclames zoals banieren, vlaggen en spanvlaggen (vrijstaand of bevestigd aan de

gevel) zijn niet toegestaan.

Bedrijven / kantoren

- Alleen de hoofdgebruiker van een pand mag reclame maken aan de gevel of bij het gebouw.
- Meerdere reclameaanduidingen van gebruikers van een bedrijfs- of kantoorverzamelgebouw zijn alleen mogelijk wanneer deze in samenhang worden ontworpen nabij de hoofdentree of er dient een integraal architectonisch ontwerp aanwezig te zijn, afgestemd op de gevelarchitectuur
- Reclame bestaat bij voorkeur uit losse letters met een max. breedte van 75% van de gevelbreedte waar de economische bedrijvigheid plaatsvindt en een hoogte van max. 0,45 m. Een andere verdeling van deze maximale oppervlakte is denkbaar als de architectuur dit noodzaakt.
- Per straatgerichte gevel is één haaks bord met een max. opp. van 1 m2 mogelijk.
- Op eigen terrein is één (gezamenlijke) vrijstaande zuil met een maximale afmeting (bxh) van 0,80 x 2,50 m mogelijk. Van een zuil bij een gebouw hoger dan 20 meter kan de maximale afmeting (bxh) 1.00 x 4.00 m zijn.
- Per perceel zijn maximaal 2 reclamevlaggen toegestaan.

2.8 Trendsetters

Bij (her-)ontwikkelingsprojecten in gebieden met een lichte toets en zware toets, wordt aan de architecten gevraagd om toevoegingen die misschien later gewenst zijn, zoals dakkapellen, mee te ontwerpen. Die kunnen dan later als optie worden aangeboden. Als dat niet gebeurt wordt het oorspronkelijke ontwerp gebruikt als kader voor het advies. Het eerste ontwerp geldt dan als “trendsetter”. In die situaties worden de algemene welstandscriteria gebruikt om te beoordelen of de plannen aan de kwaliteitseisen voldoen.

3 Welstand in de praktijk

3.1 Werkwijze

Burgemeester en wethouders hebben sinds 1 maart 2013 de bevoegdheid om te beslissen of voor de welstandstoets al dan niet een welstandscommissie wordt ingeschakeld, op grond van de 'kan-bepaling' in het Besluit Omgevingsrecht (Bor). De gemeente Arnhem heeft ervoor gekozen van deze bevoegdheid maximaal gebruik te maken door de toetsing aan redelijke eisen van welstand volledig ambtelijk te laten uitvoeren.

De ambtelijke welstandstoets wordt belegd bij twee functionarissen:

- Hoofdadviseur van de afdeling Stedenbouw en Landschap
- Secretaris welstand van de ODRA

De basishouding van het toets team is: oplossingsgericht, samenwerken, meebewegen, ondersteunen en stimuleren in plaats van uitsluitend toetsen en voorschrijven.

De secretaris welstand selecteert de omgevingsvergunningaanvragen waarvoor de regels voor welstand of monumenten aan de orde zijn.De eenduidige aanvragen die concreet getoetst kunnen worden aan de de criteria in de welstandsnota handelt hij zelf af volgens de reeds bestaande werkwijze.

De overige aanvragen neemt hij wekelijks op een vast moment door met de hoofdadviseur Stedenbouw en Landschap. Samen bepalen zij voor welke aanvraag welke interne (of eventueel externe) expertise betrokken moeten worden om tot een goede en verantwoorde toets te komen. Dat is in ieder geval aan de orde wanneer de aanvraag majeure projecten betreft, politieke gevoeligheid aanwezig is of wanneer objectivering van de toets noodzakelijk is.

Aanwezigheidschema functionarissen/deskundigen bij verschillende soorten aanvragen:

	Secretaris ODRA	Senior stedenbouw en landschap	Senior erfgoed	Externe deskundige ruimtelijke algem.	Externe deskundige monumenten	Senior andere beleidsterreinen
Eenduidige toets	■					
Toets met bijzondere context (*)	■	■	▒	▒	▒	▒
Betreft monument	■		■		■	
Monument met bijzondere context (*)	■	■	■	▒	■	▒

■ Altijd
▒ Op afroep

(*)Bijzondere context: aanvraag in strijd met bestemmingsplan; majeur project; politiek gevoelig; objectivering noodzakelijk; in beschermd stads- en dorpsgezicht.

Voor de gebieden waarvoor een kwaliteitsteam is ingesteld (momenteel zijn dat Zuidelijke Binnenstad, Arnhem Centraal en Schuijtgraaf) leveren deze kwaliteitsteams voor hun te realiseren projecten een advies hierover aan het gemeentelijk toetsteam. Leden van deze kwaliteitsteams hebben aangegeven in incidentele gevallen, als externe deskundigheid gewenst is, ook te willen voorzien in advies over onderwerpen buiten hun plangebied.

Externe onafhankelijke deskundigheid is altijd noodzakelijk bij de toetsing van monumentenaanvragen. Deze inzet wordt momenteel geleverd door één van de leden (architect / monumentendeskundige) van de huidige commissie voor ruimtelijke kwaliteit. Deze inzet wordt gecontinueerd. Daarnaast wordt de interne monumentendeskundigheid van de hoofdadviseur erfgoed betrokken bij het toetsingsproces. Indien complexe zaken aan de orde zijn waarbij meer en bredere deskundigheid zoals cultuurhistorie aan de orde zijn, zal deze expertise op incidentele basis van buitenaf worden ingehuurd.

De feitelijke toetsing gebeurt op vaste momenten. Vergaderingen van het toetsteam zijn altijd openbaar, behalve wanneer gevallen aan de orde zijn zoals bedoeld in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur. Het advies (en de verslaglegging) over ruimtelijke plannen is openbaar tenzij er dringende redenen zijn om dit niet te doen. Het kan dan gaan over politiek gevoelige onderwerpen, plannen die nog niet door het college zijn vastgesteld of plannen die nog niet gecommuniceerd zijn met de directe omgeving. In dat geval is ook het verslag van het overleg niet openbaar. Het is beschikbaar voor het college, de raadscommissie, betrokken ambtenaren, de opdrachtgever en architect/ontwerper.

Indien door de aanvrager of een derde belanghebbende de uitgevoerde welstandstoets in bezwaar / beroep wordt bestreden, dan wordt de uitgevoerde toets voor een second opinion voorgelegd aan externe deskundigen. Dat kan de Gelderse Welstandsfederatie zijn of bijvoorbeeld de Nijmeegse welstandscommissie. In het enkele geval dat het ambtelijk advies welstand onder druk komt te staan door interne of externe belangen wordt de route bestuurlijke staf - besluit door B&W als escalatie-route gevolgd.

3.2 Resultaat welstandstoets

De uitgevoerde toets kan de volgende vormen hebben:

- Akkoord: het ingediende plan voldoet volgens de criteria aan redelijke eisen van welstand. Als deze toets in de fase van vooroverleg of bij een conceptaanvraag wordt gegeven, mag de planindiener erop vertrouwen dat bij de formele vergunningaanvraag tot hetzelfde oordeel wordt gekomen.
- Niet akkoord, tenzij: het ingediende plan voldoet niet aan redelijke eisen van welstand, tenzij het op onderdelen wordt aangepast. Hierbij wordt precies aangegeven welke onderdelen het betreft en waarom deze niet voldoen. De indiener kan het plan vervolgens aanpassen.
- Niet akkoord: het ingediende plan voldoet niet aan redelijke eisen van welstand. Het ingediende plan zal op hoofdzaken moeten worden gewijzigd. De toets wordt onderbouwd met verwijzing naar de welstandscriteria waarmee het plan strijdig is.
- Verdagen: de aanvrager kan worden verzocht om aanvullende informatie (bijvoorbeeld een uitgebreide inventarisatie van het pand en/of de omgeving, aanvullend fotomateriaal, een maquette). Dit kan er toe leiden dat de termijn waarbinnen de vergunning moet worden verleend, niet wordt gehaald. In die gevallen zal overleg worden gepleegd met de aanvrager op welke wijze de aanvraag wordt afgehandeld.

3.3 Mogelijkheid tot vooroverleg

Een initiatiefnemer kan zijn plannen ook in een ontwikkelstadium onder andere laten beoordelen op de welstandsaspecten. Dit kan door een verzoek in te dienen om vooroverleg. Hierbij kan op basis van een schetsplan op hoofdlijnen aangegeven worden of een te zijner tijd in te dienen definitief plan aan redelijke eisen van welstand kan gaan voldoen. Zo heeft de initiatiefnemer al vóór hij een concept- of definitieve vergunningaanvraag indient, inzicht of de plannen toekomst hebben of dat hij zich moet herbezinnen op de opgave.

3.4 Welstand bij (her)ontwikkelingsopgaven

Kwaliteitskaders
Bij ontwikkelingsprojecten, waarbij professionele opdrachtgevers en architecten betrokken zijn en die gefaseerd of in lange tijd gerealiseerd worden, is het noodzakelijk dat de kwaliteitscriteria ruimte bieden voor nadere invulling en dat deze criteria in tijd en omstandigheid kunnen "meebewegen". Dit is bijvoorbeeld aan de orde bij omvangrijkere planmatige ingrepen in de stad (zoals in de zuidelijke binnenstad, Arnhem Centraal en Schuytgraaf) of ontwikkelingen waarbij in een afgebakend gebied op langere termijn af en toe bouwplannen worden gerealiseerd (zoals in Arnhems Buiten of op Papendal).

Voor die ontwikkelingen kunnen speciale uitgangspunten en criteria voor ruimtelijke en architectonische kwaliteit worden opgesteld, in bijvoorbeeld een masterplan,een beeldkwaliteitplan of beeldkwaliteitparagraaf. Het college van B&W stelt deze kwaliteitskaders vast voordat met de uitwerking van de plannen wordt begonnen. Voor de duur van de planvorming, vergunningverlening en de realisatie wordt dat kader gebruikt bij het beoordelen van de plannen. Een dergelijk kwaliteitskader kan worden vastgesteld voor elk deel van de gemeente, dus ook voor ontwikkelingen in gebieden zonder toets. Als het project is afgerond wordt automatisch het toetsniveau dat is aangegeven op de toetsingskaart weer van kracht, tenzij dit door het college anders wordt besloten.

Kwaliteitsteams
Bij sommige complexe en langlopende plannen is het noodzakelijk de kwaliteitsbewaking goed te organiseren. Kwaliteitsteams zijn daarvoor een breed gewaardeerd middel. Complexe plannen worden vaak over een langere periode tot stand gebracht en gerealiseerd. Conjuncturele en maatschappelijke ontwikkelingen hebben invloed op de manier van invulling van de planstrategie. Deze langere termijnen vereisen een flexibele houding ten opzichte van de (invulling van de) opgave. Met de instelling van een kwaliteitsteam kan de regievoering op de kwaliteit van plannen en samenhang tussen de deelprojecten en samenhang met de omgeving zeker gesteld worden.

Het doel van een kwaliteitsteam is het stimuleren van het bereiken van optimale integrale kwaliteit voor de totale planvorming (stedenbouw, architectuur en openbare ruimte), voor deelgebieden, de onderlinge samenhang daartussen en de samenhang met de omgeving. Daartoe wordt intensief samengewerkt met het gemeentebestuur, de betreffende (project)organisatie inclusief marktpartijen, met opdrachtgevers, ontwerpers. Deze optimale kwaliteit vraagt om verankering in de stad waarbij ook het team een rol als ambassadeur en pleitbezorger van het plan kan hebben.

Het kwaliteitsteam moet het geweten van een plan zijn en zorgen dat de essenties van het planconcept overeind blijven in een steeds veranderende context van markt en maatschappij. Het kwaliteitsteam moet ook de noodzakelijke nieuwe interpretaties van de essenties kunnen aangeven op basis van de vastgelegde uitgangspunten.

Kwaliteitsteams hebben een rol bij de volgende activiteiten:
- begeleiding van ontwerpstappen (openbare ruimte, stedenbouw, architectuur):
- begeleiding van bouwprojecten (inclusief architectenselectie);
- bepaling beeldkwaliteit (vorm kan zijn beeldkwaliteitplannen of briefings);
- monitoren en bewaken van de kwaliteit van de projecten, tijdens en na de realisatie;

De basishouding van een kwaliteitsteam team is: oplossingsgericht, samenwerken, meebewegen, ondersteunen en stimuleren in plaats van toetsen en voorschrijven.

De samenstelling van het team is maatwerk voor de betreffende opgave. Afhankelijk van het specifieke karakter van de opgave wordt specifieke deskundigheid opgenomen. Denk daarbij aan cultuurhistorie en monumenten, landschap, architectuur, stedenbouw, openbare ruimte, etc. Naast de vakinhoudelijke expertise dienen de leden te beschikken over een aantal aanvullende competenties om tot succes te kunnen komen. Vakkennis, autoriteit op het vakgebied, ambitie, onafhankelijkheid en afstand zijn daarbij van belang, net als integraliteit, breedte, oplossingsgerichtheid, kennis van en band met de stad, samenwerkingsbereidheid en constructief denken. Bovendien moet er als team samengewerkt kunnen worden.

Om de adviesrol goed te kunnen invullen is onafhankelijkheid van groot belang. De deelname van externe adviseurs is daarvoor noodzakelijk. Tegelijkertijd moet voorkomen worden dat het team in zijn advisering te ver van de organisatie en de "couleur locale" vandaan raakt. In Arnhem zijn er positieve ervaringen met een mix van interne en externe deskundigheid in het team.

3.5 Optreden tegen excessen

Voor een bouwwerk dat níet vergunningplichtig is wordt géén preventieve welstandstoets uitgevoerd. Vergunningvrij betekent niet dat zomaar alles kan. In de excessenregeling hebben we vastgelegd wat we op welstandgebied onacceptabel vinden, ook voor vergunningvrije bouwwerken. De Woningwet biedt het college van burgemeester en wethouders de mogelijkheid om op te treden tegen excessen. Een overtreder wordt in de gelegenheid gesteld om hetgeen niet door de beugel kan aan te passen. Als dat niet gebeurt kan het college via het toepassen van bestuursdwang of het opleggen van een dwangsom het exces ongedaan maken.

3.6 Gemotiveerd afwijken van de regels

Als het belangrijk is voor de beeldkwaliteit om af te wijken van de criteria in deze Welstandsnota dan kan dat met een goede onderbouwing.

Bijlagen

I. Welstandstoets per 'karakteristiek ruimtelijke milieu'

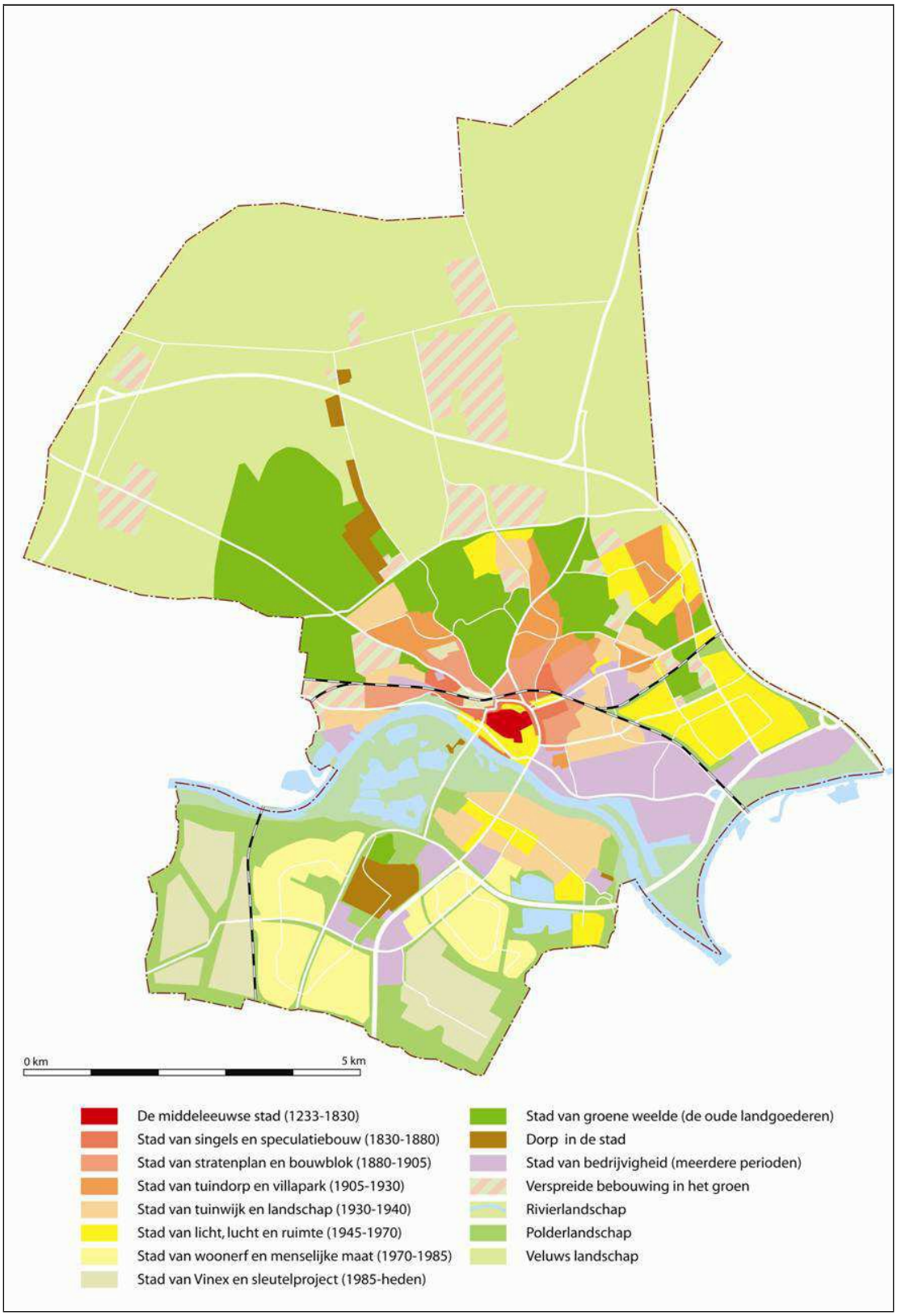

Ruimtelijk milieu (bron: structuurvisie)	Toets?	Opmerking
De middeleeuwse stad (1233-1830)	Ja	
Stad van singels en speculatiebouw (1830-1880)	Ja	
Stad van stratenplan en bouwblok (1880-1905)	Ja	
Stad van tuindorp en villapark (1905-1930)	Ja /Nee	Ja: Tuindorpen, Nee: Villa's in bos
Stad van tuinwijk en landschap (1930-1940)	Ja	
Stad van licht, lucht en ruimte (1945-1970)	Ja	
Stad van woonerf en menselijke maat (1970-1985)	Nee	
Stad van Vinex en sleutelproject (1985-heden)	Ja	
Stad van groene weelde	Ja/Nee	Afhankelijk van omliggend milieu
Dorp in de stad	Nee	
Stad van bedrijvigheid	Nee	
Verspreide bebouwing in het groen	Nee	
Rivierlandschap	Nee	
Polderlandschap	Nee	
Veluws landschap	Nee	

II. Welstandsniveau per wijk

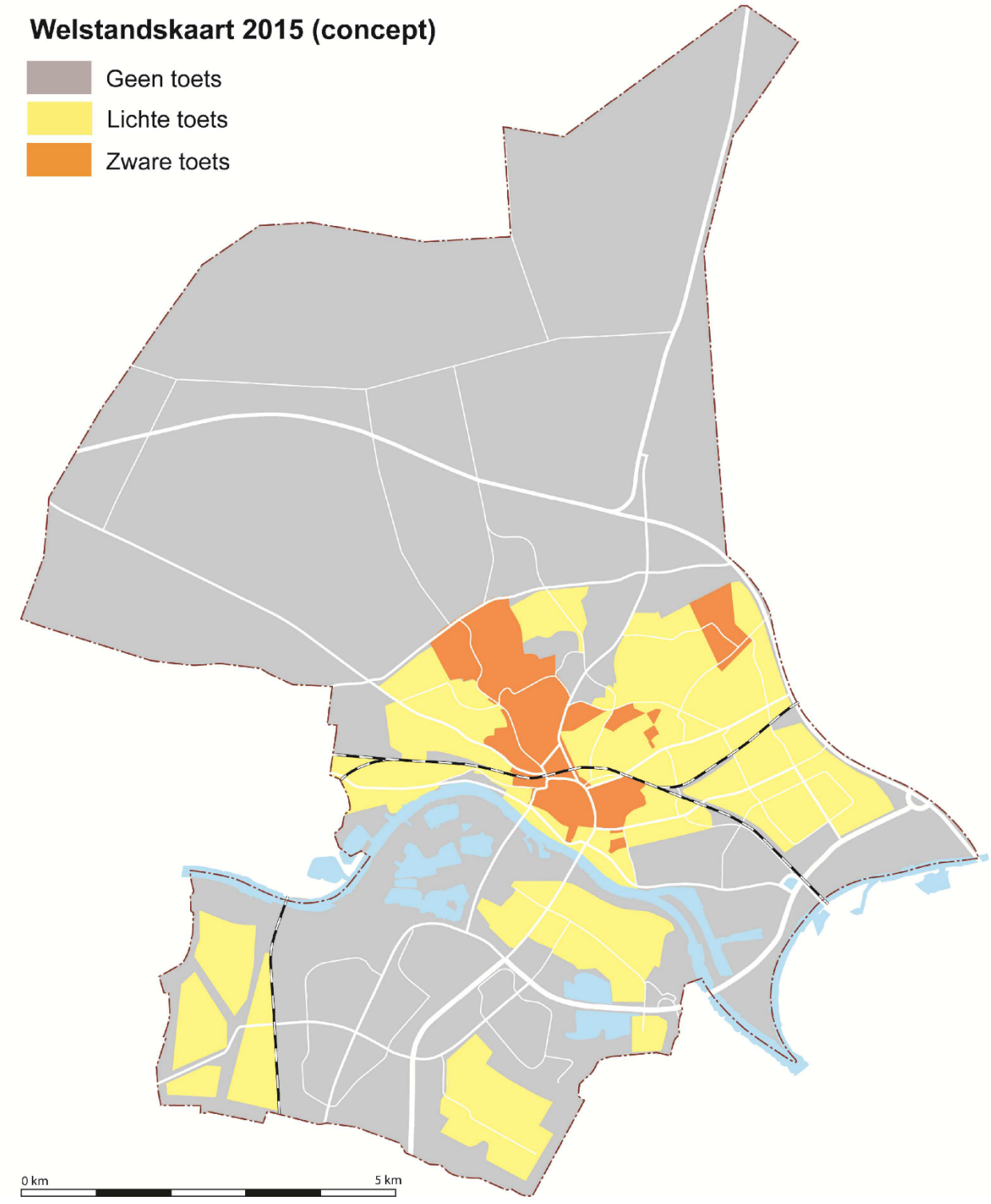

Wijken Arnhem Zuid	geen toets	lichte toets	zware toets
Bedrijventerrein Bakenhof	X		
Bedrijventerrein de Overmaat	X		
Bedrijventerrein Rijkerswoerd West	X		
De Laar Oost	X		
De Laar West	X		

De Praets	X		
't Duifje		X	
Elden	X		
Elderhof	X		
Elderveld	X		
Gaardenhage		X	
Gelderse Poort	X		
Gelredome eo.	X		
Holthuizen	X		
Kronenburg	X		
Malburgen Oost		X	
Malburgen West		X	
Meijnerswijk / Stadsblokken	X		
Rijkerswoerd		X	
Rijnhalgebied	X		
Schuytgraaf		X	
Vredenburg	X		
Wijken Arnhem Noord			
(Nieuw) Monnikenhuizen		X	
't Broek		X	
Alteveer		X	
Angerenstein Noord		X	
Angerenstein Zuid		X	
Arnhems Buiten		X	
Arnhemse Allee		X	
Bedrijventerrein 't Broek	X		
Bedrijventerrein IJsseloord I	X		
Bedrijventerrein IJsseloord II	X		
Bedrijventerrein Westervoortsedijk	X		
Buitengebied	X		
Burgemeesterswijk			X
Centrumgebied			X
Cranevelt		X	
Elsweide		X	
Geitenkamp			X
Gulden Bodem		X	
HAN gebied		X	
Hazegrietje	X		
Heijenoord		X	
Hoogkamp		X	
Hoogstede / Klingelbeek		X	
Kazerneterreinen	X		
Klarendal		X	
Kleefsewaard / Koningspleij	X		
Klimmendal / Het Dorp		X	
Lombok		X	
Menthenberg	X		
Molenbeke		X	
Moscowa			X
Mussenbuurt			X
Over Het Lange Water		X	
Paasberg		X	
Plattenburg		X	
Presikhaaf I, II en III		X	
Rijnstate / Braamberg		X	
Rosandepolder	X		
Saksen Weimar		X	

Schaarsbergen	X		
Sonsbeek / St Marten		X	
Sonsbeekkwartier Noord			X
Spijkerkwartier			X
Spoorhoek		X	
Sportpark Cranevelt	X		
Statenkwartier		X	
Sterrenberg		X	
Transvaalbuurt			X
Van Verschuerwijk			X
Vogelwijk			X
Wellenstein		X	
Winkelcentrum Presikhaaf		X	

III. Vigerende kwaliteitsplannen

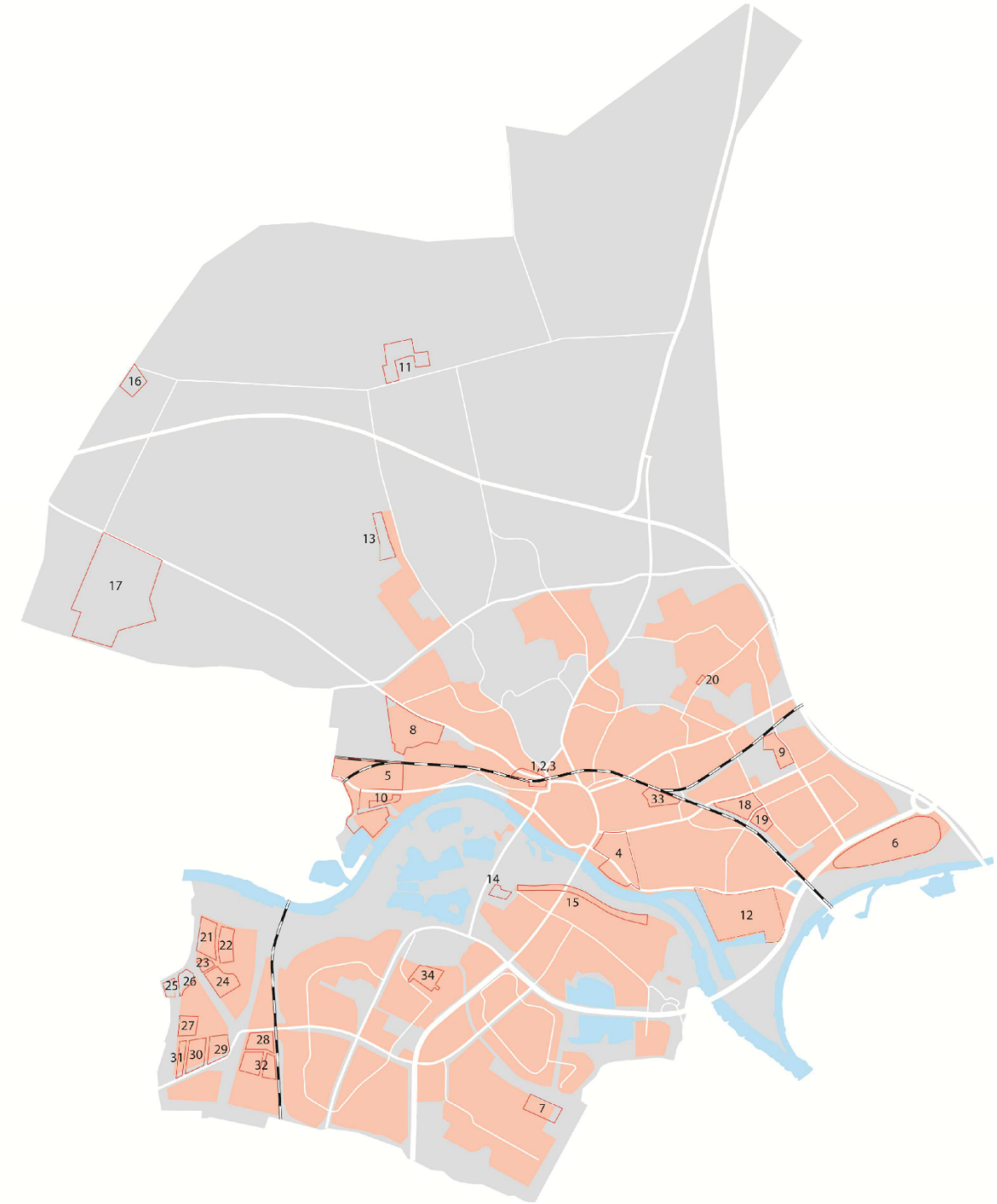

1	Arnhem Centraal K3 en K7	Kwaliteitseisen/BKP
2	Arnhem Centraal Noord	Ruimtelijk kader K8, K12
3	Arnhem Centraal Oost	NvRVW
4	Arnhem Centrum Oost	Stedenbouwkundig plan en BKP
5	Arnhems Buiten	Masterplan
6	IJsseloord II	BKP
7	Hagen / John Grosmanstraat (Gaardenhagen)	BKP
8	Gebiedsvisie 3 Noord / Het Dorp	Gebiedsvisie en masterplan
9	Han Locaties	Masterplan

10	Hoogstede Klingelbeek	Stedenbouwkundig plan en BKP
11	Buitenplaats Koningsweg Noord en 7 Provincien	BKP
12	Kleefsewaard Koningspley	Masterplan en BKP
13	Landgoed Laag Erf	BKP en Inrichtingsplan
14	Malburgen WW3 en WW4	Stedenbouwkundig plan
15	Malburgen Dijkzone	NVRVW en BKP
16	Natuurbegraafplaats Heidepol	Ruimtelijke randvoorwaarden
17	Papendal	Masterplan optimalisatie
18	Presikhaaf Delta kwartier	Stedenbouwkundig plan
19	Presikhaaf Nieuwe Vaart	BKP
20	Rosendaalseweg voormalig Shellstation	Gebiedsvisie / BKP
21	Schuytgraaf Veld 1	BKP
22	Schuytgraaf Veld 2	BKP
23	Schuytgraaf Veld 4	BKP
24	Schuytgraaf Veld 5	BKP
25	Schuytgraaf Veld 7	BKP
26	Schuytgraaf Veld 8	BKP
27	Schuytgraaf Veld 14	BKP
28	Schuytgraaf veld 15	BKP
29	Schuytgraaf Veld 16	BKP
30	Schuytgraaf Veld 17	BKP
31	Schuytgraaf Veld de Eilanden	BKP en Verkavelingsvoorstel
32	Schuytgraaf Veld 18 en 19	BKP en Addendum
33	Spijkerbroek	BKP
34	Tuin van Elden	Dorpsbouwkundig plan en BKP

IV. Monumenten

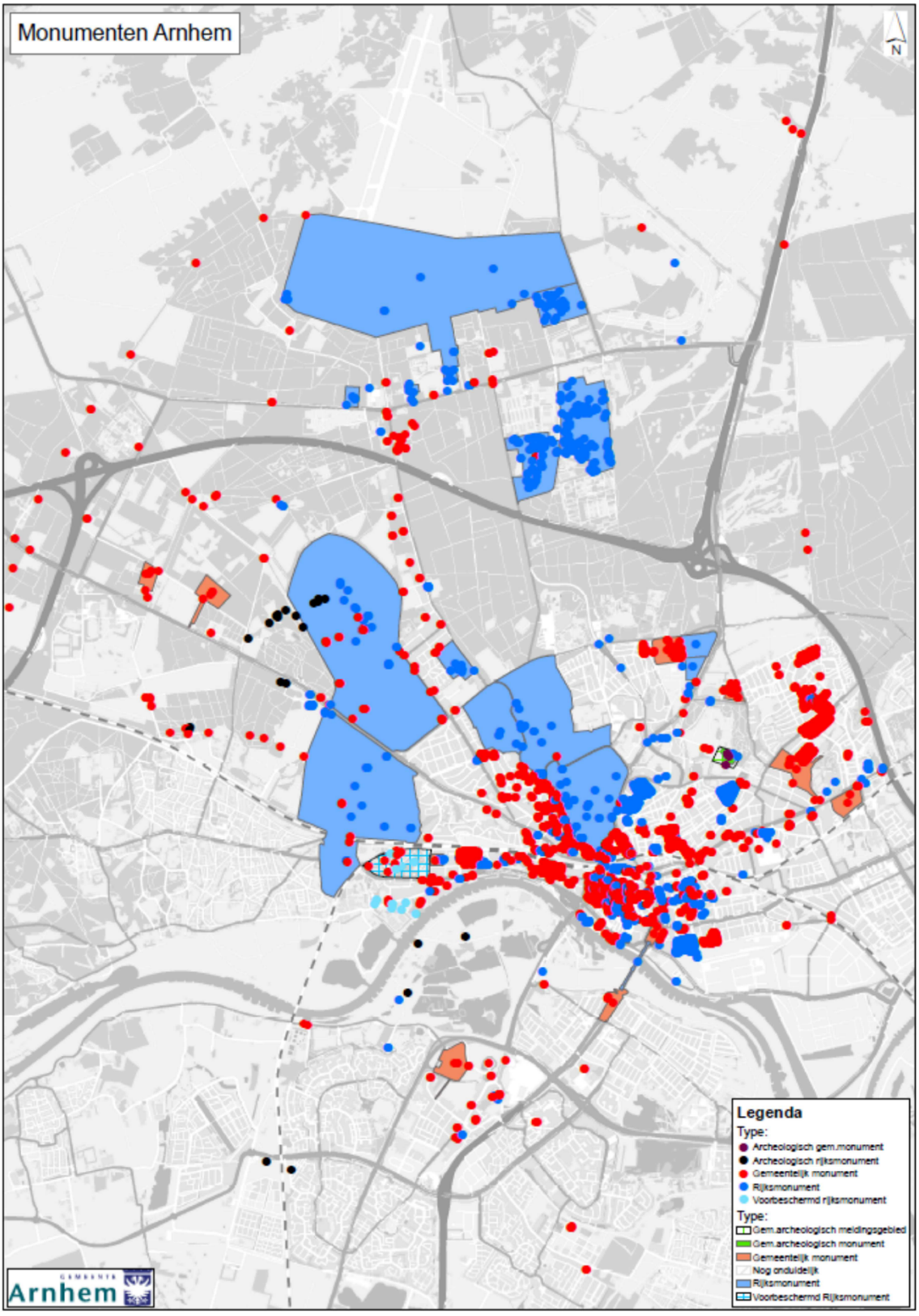

V. Regels voor zonnepanelen op daken van beschermde monumenten en panden met zware welstandstoets

Aanleiding

Het aanbrengen van zonnepanelen op daken zien wij als een belangrijk onderdeel van de energietransitie. Dit willen wij ook mogelijk maken bij beschermde monumenten en panden met een zware welstandstoets (panden binnen een beschermd gezicht).
Wij willen echter ook zorgvuldig omgaan met de erfgoedwaarden en de omgevingskwaliteit. In dit toetsingskader wordt aangegeven welke regels we hanteren om dit te waarborgen.

Categorieën

Alle panden waarvoor deze regels gelden, vallen in één van onderstaande categorieën. Bij bepaling van deze categorie wordt door de gemeente en de Omgevingsdienst Regio Arnhem onderstaande beslisboom gehanteerd. Deze beslisboom is tevens de basis van de kaart waarop alle betreffende panden door middel van een kleurcodering zijn ingedeeld in categorie 1, 2, 3, 4 of 5.

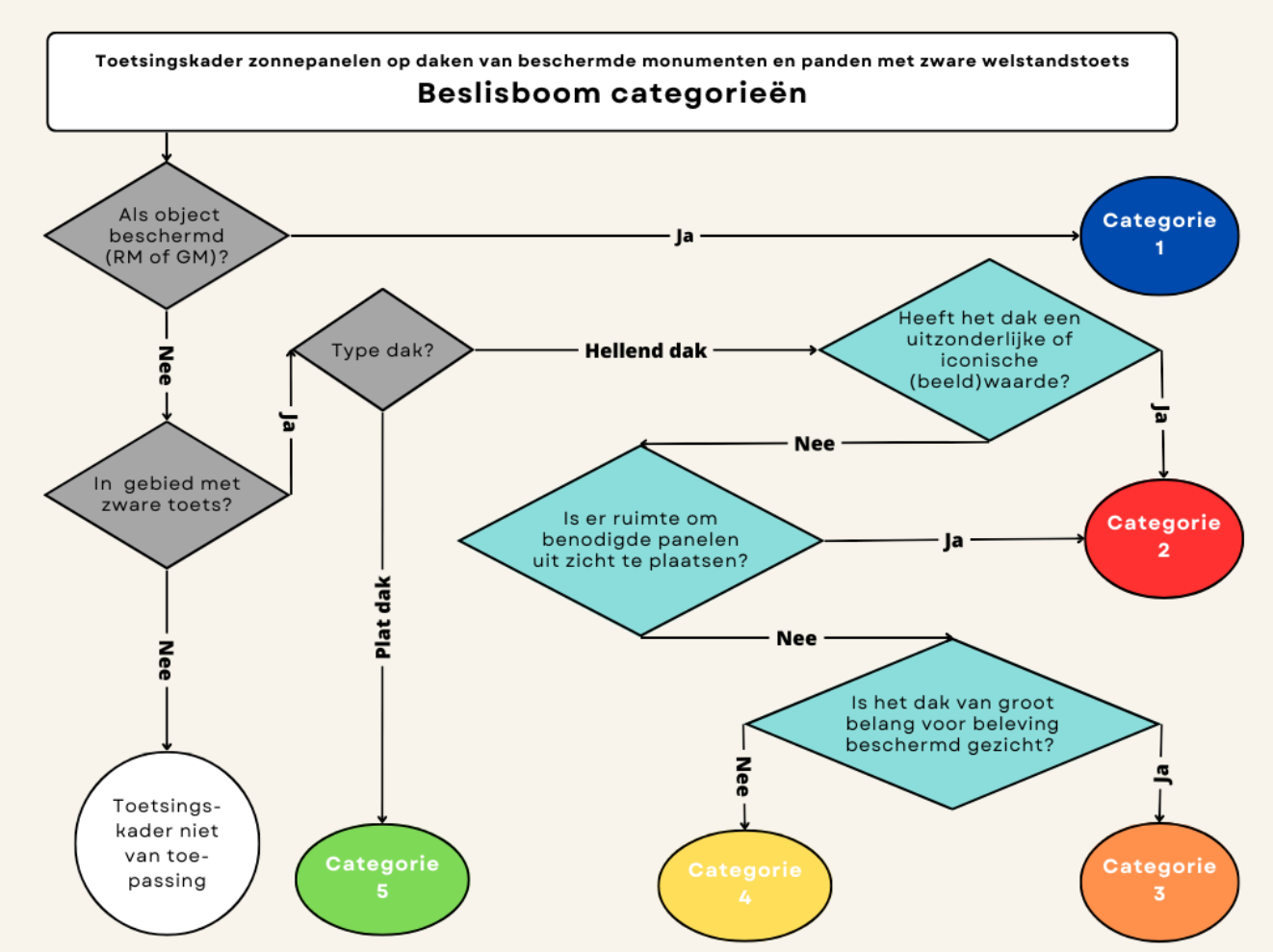

Uitgangspunten bij doorlopen beslisboom

Benodigd aantal panelen
De invloed van het aanbrengen van zonnepanelen op het monument en/of het beschermde straatbeeld is sterk afhankelijk van de hoeveelheid panelen die wordt voorgesteld.
In dit toetsingskader gaan we ervan uit dat de zonnepanelen worden gebruikt voor het gebouwgebonden en huishoudelijk gebruik van het betreffende pand. Voor een eengezinswoning is 12 zonnepanelen een realistisch aantal. Meer energie opwekken, en dus meer zonnepanelen plaatsen, is alleen mogelijk wanneer dit uit het zicht kan en zonder verstoring van erfgoedwaarden en omgevingskwaliteit.

Voorbeeld:
Een pand (eengezinswoning) heeft twee dakvlakken die qua bezonning geschikt zijn voor zonnepanelen. Het zuidoostelijke dakvlak ligt uit het zicht; hier kunnen 15 panelen op. Op het zuidwestelijk dakvlak zouden ook nog 9 panelen kunnen; deze zouden echter dan volledig in het zicht komen.
Aangezien 15 panelen voldoende is voor het gebouwgebonden en huishoudelijk gebruik, is het niet nodig om ook panelen in het zicht te leggen. Het dak van dit pand komt in categorie 2: alleen de panelen uit het zicht op het zuidoostelijke dakvlak zijn toegestaan.

Definitie van 'in het zicht'
Panelen liggen in het zicht wanneer deze vanaf openbaar toegankelijk gebied te zien zijn. Een aanvrager kan gevraagd worden om een foto(montage) aan te leveren waarmee wordt aangetoond of de panelen wel of niet in het zicht liggen.

Beleving van daken
Het bebouwingsbeeld in de gebieden waarbinnen een zware toets geldt, verschilt onderling vrij sterk. In de Geitenkamp zien we veel seriematige woningbouw van één laag met een aaneengesloten dwarskap. De daken zijn hier door de hoogteverschillen in de wijk, de rode pannen en de bijzondere kapvormen, erg bepalend voor de beleving van de wijk. Zonder dit opvallende daklandschap zou de Geitenkamp de Geitenkamp niet zijn.
In een wijk als het Spijkerkwartier ligt dit anders. Klassieke lijstgevels bepalen hier grotendeels het historisch straatbeeld. Door de (naar verhouding) smalle straten, de gesloten bouwblokken en de (naar verhouding) hoge gevels zijn de daken hier veel minder bepalend voor het gevelbeeld.
De mate waarin het dak van belang is voor de beleving van het gebied, is bepalend voor de impact van een zonnepaneel. Dit aspect wordt meegewogen bij de indeling van daken in de categorieën. In de Geitenkamp komen veel daken in categorie 3 terecht; in het Spijkerkwartier veel hellende daken in categorie 4.

Daken met uitzonderlijke waarden
Binnen de gebieden met een zware welstandstoets hebben niet alle daken evenveel waarde. In deze gebieden zijn daken aan te wijzen die door hun ligging op een kruispunt, in een as of zichtlijn of door hun grote hoogte of bijzondere vorm een uitzonderlijke (misschien zelfs iconische) rol spelen in het straatbeeld. Veel van deze uitzonderlijke daken zullen onderdeel uitmaken van een beschermd gemeentelijk monument of rijksmonument en hiermee in categorie 1 van dit toetsingskader vallen, waardoor er zeer zorgvuldig naar de toepassing van zonnepanelen wordt gekeken. Het kan echter ook voorkomen dat een dak met uitzonderlijke waarden niet is beschermd als gemeentelijk monument of rijksmonument. Deze daken komen dan in categorie 2 terecht (zie beslisboom); zonnepanelen in het zicht zijn hier niet toegestaan.

Regels

Regels voor panden in categorie 1 – Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten

Algemene regels

- Het aanbrengen van zonnepanelen op beschermde monumenten is maatwerk.
- De zonnepanelen worden bij voorkeur op een plat dak of een niet beschermd bijgebouw geplaatst.
- Zonnepanelen worden zodanig aangebracht dat ze reversibel zijn en geen schade opleveren aan het monument. De panelen worden over de bestaande dakbedekking aangebracht.
- De bij de panelen horende installaties worden uit het zicht geplaatst.
- Bestaande daken mogen alleen versterkt worden ten behoeve van het aanbrengen van zonnepanelen indien de monumentale waarde van de inwendige constructie niet wordt aangetast.
- De benodigde installatie en bekabeling naar de meterkast zodanig aanleggen dat bestaande monumentale waarden niet worden aangetast.
- De gehele installatie wordt op deugdelijke en (brand)veilige wijze aangebracht.
- Vanwege verhoogd risico op brand respectievelijk lekkage, zijn zonnepanelen op rieten en leien daken niet toegestaan.

Regels bij plaatsing op platte daken

- Bij plaatsing op een plat dak worden de panelen op voldoende afstand van de dakrand geplaatst: deze afstand is minimaal de hoogte van de panelen ten opzichte van de dakbedekking. Bij een verhoogde dakrand of borstwering kan deze afstand kleiner zijn, mits de panelen niet hoger zijn dan de dakrand of borstwering.
- De zonnepanelen worden uitgevoerd in zwart/antraciet.
- Frames en bevestigingen steken niet buiten het vlak van de zonnepanelen en glimmen niet.

Regels bij plaatsing op hellende daken

- Wanneer plaatsing op een hellend dak van een beschermd onderdeel de enige optie is, worden de zonnepanelen zoveel mogelijk uit het zicht geplaatst.
- Panelen op zijdakvlakken, uitgezonderd naar de zijstraat gekeerde dakvlakken van hoekpanden, zijn mogelijk, mits deze niet in belangrijke zichtlijnen zijn gelegen en minimaal 4 meter achter de voorgevelrooilijn en binnen de nokbeëindiging worden geplaatst.
- Panelen in het zicht zijn alleen mogelijk wanneer er geen andere opties zijn om een realistisch aantal zonnepanelen te plaatsen en de waarden van het betreffende monument niet onevenredig worden aangetast.
- Bij plaatsing op hellende daken is de hellingshoek van de panelen gelijk aan dat van het dakvlak. Bij bijzondere dakvormen (bijvoorbeeld gebogen), vraagt dit om passende maatwerkoplossingen.
- De panelen worden per dakvlak in een eenduidig, rechthoekig vlak geplaatst, dat in positie en afmetingen is afgestemd op de architectuur en de totale bouwmassa.
- Zonnepanelen die op grijze (gesmoorde) dakpannen en/of uit het zicht zijn gelegen worden uitgevoerd in volledig zwart/antraciet, inclusief de randen. In overige gevallen wordt de kleur van het zonnepaneel afgestemd op de bestaande dakbedekking.
- Bij seriematige bouw worden zonnepanelen geplaatst volgens één samenhangend principe.
- Per dakvlak wordt één type panelen toegepast.
- De onderzijde van de panelen ligt maximaal 8 cm boven de dakbedekking.
- Bij hellende daken is er rondom het vlak met panelen minimaal 2 dakpannen of 50 cm afstand tot de dakrand, kapvoeten, kil- en hoekkepers, frontons, dakkapellen en/of schoorstenen.
- Frames en bevestigingen steken niet buiten het vlak van de zonnepanelen en glimmen niet.

Regels voor panden in categorie 2 – Hellende daken waarbij zonnepanelen in het zicht niet zijn toegestaan

- De zonnepanelen worden uit het zicht geplaatst en in ieder geval niet op voordakvlakken en in belangrijke zichtlijnen.
- Panelen op zijdakvlakken, uitgezonderd naar de zijstraat gekeerde dakvlakken van hoekpanden, zijn mogelijk, mits deze niet in belangrijke zichtlijnen zijn gelegen en minimaal 4 meter achter de voorgevelrooilijn en binnen de nokbeëindiging worden geplaatst.
- De hellingshoek van de panelen is gelijk aan dat van het dakvlak. Bij bijzondere dakvormen (bijvoorbeeld gebogen), vraagt dit om passende maatwerkoplossingen
- De zonnepanelen worden uitgevoerd in volledig zwart/antraciet, inclusief de randen.
- De panelen worden in een eenduidig, rechthoekig vlak geplaatst, dat in positie en afmetingen is afgestemd op de architectuur en de totale bouwmassa.
- De onderzijde van de panelen ligt maximaal 8 cm boven de dakbedekking.
- Rondom het vlak met panelen is minimaal 2 dakpannen of 50 cm afstand tot de dakrand, kapvoeten, kil- en hoekkepers, frontons, dakkapellen en/of schoorstenen.
- Frames en bevestigingen steken niet buiten het vlak van de zonnepanelen en glimmen niet.
- De bij de panelen horende installaties worden uit het zicht geplaatst.
- De gehele installatie wordt op deugdelijke en (brand)veilige wijze aangebracht.

Regels voor panden in categorie 3 – Hellende daken waarbij zonnepanelen in het zicht onder specifieke voorwaarden zijn toegestaan

- De hellingshoek van de panelen is gelijk aan dat van het dakvlak. Bij bijzondere dakvormen (bijvoorbeeld gebogen) vraagt dit om passende maatwerkoplossingen.
- Zonnepanelen die op grijze (gesmoorde) dakpannen en/of uit het zicht zijn gelegen worden uitgevoerd in volledig zwart/antraciet, inclusief de randen. In overige gevallen wordt de kleur van de zonnepanelen, inclusief de randen, afgestemd op de bestaande dakbedekking.
- De panelen worden in eenduidige, rechthoekige vlakken geplaatst, die in positie en afmetingen zijn afgestemd op de architectuur en de totale bouwmassa.
- Bij in het zicht gelegen zonnepanelen worden de panelen in één vlak per dakvlak geplaatst.
- Bij in het zicht gelegen zonnepanelen wordt per dakvlak wordt één type panelen toegepast.
- Bij seriematige bouw worden zonnepanelen geplaatst volgens één samenhangend principe.
- De onderzijde van de panelen ligt maximaal 8 cm boven de dakbedekking.
- Rondom het vlak met panelen is minimaal 2 dakpannen of 50 cm afstand tot de dakrand, kapvoeten, kil- en hoekkepers, frontons, dakkapellen en/of schoorstenen.
- Frames en bevestigingen steken niet buiten het vlak van de zonnepanelen en glimmen niet.
- De bij de panelen horende installaties worden uit het zicht geplaatst.
- De gehele installatie wordt op deugdelijke en (brand)veilige wijze aangebracht.

Regels voor daken in categorie 4 – Hellende daken waarbij zonnepanelen in het zicht zijn toegestaan

- De hellingshoek van de panelen is gelijk aan dat van het dakvlak. Bij bijzondere dakvormen (bijvoorbeeld gebogen), vraagt dit om passende maatwerkoplossingen.
- De zonnepanelen worden uitgevoerd in volledig zwart/antraciet, inclusief de randen.
- De panelen worden in eenduidige, rechthoekige vlakken geplaatst, die in positie en afmetingen zijn afgestemd op de architectuur en de totale bouwmassa..
- Bij seriematige bouw worden zonnepanelen geplaatst volgens één samenhangend principe.
- De onderzijde van de panelen ligt maximaal 8 cm boven de dakbedekking.
- Rondom het vlak met panelen is minimaal 2 dakpannen of 50 cm afstand tot de dakrand.
- Frames en bevestigingen steken niet buiten het vlak van de zonnepanelen en glimmen niet.
- De bij de panelen horende installaties worden uit het zicht geplaatst.
- De gehele installatie wordt op deugdelijke en (brand)veilige wijze aangebracht.

Regels voor panden in categorie 5 – Platte daken

- Zonnepanelen worden alleen op de platte dakdelen geplaatst, en niet op in het zicht gelegen hellende gedeelten.
- De panelen worden op voldoende afstand van de dakrand geplaatst: deze afstand is minimaal de hoogte van de panelen ten opzichte van de dakbedekking. Bij een verhoogde dakrand of borstwering kan deze afstand kleiner zijn, mits de panelen niet hoger zijn dan de dakrand of borstwering.
- De zonnepanelen worden uitgevoerd in zwart/antraciet.
- Frames en bevestigingen steken niet buiten het vlak van de zonnepanelen en glimmen niet.
- De bij de panelen horende installaties worden uit het zicht geplaatst.
- De gehele installatie wordt op deugdelijke en (brand)veilige wijze aangebracht.

Hardheidsclausule

In situaties, waarbij sprake is van een uitermate zorgvuldig en kwalitatief hoogwaardig ontwerp dat recht doet aan de bijzondere kwaliteiten van het monument of het pand waarvoor een zware toets geldt, kan worden afgeweken van voornoemde regels. Toepassing van deze hardheidsclausule is ter beoordeling van de Adviescommissie Omgevingskwaliteit Arnhem (tot 1 januari 2024 Team Welstand en Monumenten).